

Տ Ն Տ Ե Ս

ՀԱՆՐԱՊԵՏ ԱՄՍԵԱՅ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

ՄՐՅԱՆԱԿ ՏՆՏԵՍԻ

Շարաթը 140 դժով տան ծախք եւթն հոգիէ բաղկացեալ ընտանիքի մը համար .

Մեծարգոյ խմբագիր ,

Թէեւ «Արեւելք» ի մէջ քանիցս ազդարարութիւններ կարդացի Տնտեսիդ վրայ , բայց դժբախտաբար չի հետաքրքրուեցայ . անցեալ օր Գումքարուի Ընթերցարանին մէջ տեսայ զայն , քանի կարդացի այնչափ ուշա գրաւեց , կրնամ ըսել ամեն տեսակէտով թէ այսօր հայ թերթերու մէջ առաջինն է այս պատուական Տնտեսը . քանզի մեր ներկայ աղքատ վիճակին մէջ այդ թերթն է որ մեզ պիտի ուսուցանէ՝ չռայլութենէ խորշիլ եւ խնայողութեամբ ասլիլ յարատեւ պատուով . ոչ թէ ապագան չիմտածելով եւ վերջն ալ փոխառութեան քողին տակ մէկէն միւսէն մուրալով , ինչպէս դժբախտաբար շատեր ունինք շուրջներնիս , որք 8-10 տարի առաջ մէկ քանի սպասաւորով կապրէին , բայց այսօր յետին թըշուառութեան մէջ ինկած են . պիտի ըսուի գուցէ թէ արժեթղթերու , արհեստից եւ կամ առեւտրոյ անկումը պատճառեղած են . լաւ , բայց երբ մարդս իւր հարստութիւնը 1000 էն 100 ի իջած կը տեսնէ միթէ պարտական չէ՞ իւր ծախքն ալ իսկոյն ըստ այնմ իջեցնել՝ զօրօրինակ , սպասաւորը ճամբերելով , աժան տուն մը փոխադրուելով , ուսեստի եւ հագուս-

տի մասին խնայողութիւն ընելով եւ այլն, եւ իւր մնացած գրամագլխոյն համեմատ նոր դործ մը կամ գրադմունք մը փնտռել, ինչ որ կընեն իւր նոր վիճակին մէջ գտնուողները. յիրաւի գծուարին է մեծ դուռ մը սղտիկցնել, բայց պէտք է գիտնալ թէ ֆնասուած մէկը երբ իւր դուռը կամաւ չի սղտիկցնէ, կստիպուի յետոյ ակամայ սղտիկցնել, այն ատեն ստկոյն՝ դուցէ այլ եւս մեծնալու գիւրուութիւն չիմնալով իրեն:

Վերոյգրեալ գիտողութիւններս խնայողութեան պէտքին համար է, ինչ որ դուք լաւ գիտնալով զայն քաջալերելու եւ ժողովրդեան սորվեցնելու համար մրցանակ մ'ալ առաջարկած էիք գեկտեմբերի ամսաթերթի մէջ. թէ 7 անձերէ բաղկացեալ ընտանիք մը՝ որոյ էրիկ մարդը չաքաթը միայն 140 դր. կը չահի, ինչպէս պէտք է իւր ծախքը կարգադրէ նեղութեան մէջ չիյնալու համար, լաւագոյն ծրագիր մը պատրաստողին ժամացոյց մը խոստանալով:

Տասն տարեկան հասակիս մէջ հայրս կորսնցուցած ըլլալով՝ 23 տարիէ ի վեր ստիպուած եմ 6-7 անգամներէ բաղկացեալ ընտանիքի մը մատակարարութիւնն ընել, այս փորձառութեանս վրայ հիմնելով հետեւեալ հաշուեցուցակը համարձակած եմ յուզարկել, յստալով թէ անօգուտ չըլլար ձեր նպատակին. ուրախ պիտի ըլլամ եթէ այս յոյսս ի թերեւ չեւլէ եւ զայն տրժանի դատէք նկատողութեան:

1. Ինչպէս կըսէք՝ յիշեալ ընտանիքի բնակութիւնը Լանկայի կողմը եւ տունը իրենցն ըլլալով, վարձք չունին վճարելիք եւ ոչ ալ գործի երթեւեկութեան ծախք:

2. Լուացքի համար իրենց ջրհորը կը գործածեն եղեր, ուստի միայն կերակուրի եւ խմելու համար ամիսը 16 խրոպա ջուր կը բաւէ, եւ եթէ պակսելու ըլլայ անդրանիկ տղան՝ ինչպէս ըսած էք 12 տարեկան, դպրոցէն վերադարձին կարող է մօտակայ աղբիւրէն քիչ մը ջուր բերել չօկայոյ (1 չօտկայի գինը 4 դր. է որ տասը տարի կը դիմանայ), ուստի ջուրի համար տարեկան 192 խրոպա կընէ 48 դր.:

3. Լուացքը ամիսը անգամ մը ընելու է, իսկ եթէ փոխնորդը քիչ է՝ 15 օրը անգամ մը, պէտք է գիտնալ որ լուացքի համար զինկօէ գործիք մը կայ, որ Դալաթիս կը ծախեն

Հատը 4 զչ. փոխանակ չիրի ընելով ձեռքերը վիրաւորելու՝ լաթին մէկ կողմը վրան բռնելու եւ միւս կողմէն վեր առնելով ածառելու եւ վրան քսելու է. այս կերպով լաթը շուտ կը մաքրուի եւ ածառը քիչ կերթայ. միայն թէ առաջին անգամ լաթերը ջուրը ձքուած ատեն պէտքէ ջուրը խիստ տաք ըլլայ եւ այն միջոցին լաթերուն ածառ քսելով պէտք է երկու ժամու չափ թրջոցը ձքել մոխիր ջրոյ մէջ. աղայոց փոխնորդը երկու օրը անգամ մը կը լուացուի մոխիր ջրով, որոյ քիչ մալ պէտք է ոտս դրուի որպէս զի խանութի. լուացքի, ամաններու եւ ձեռքի համար ամիսը $1\frac{1}{2}$ հօխայ ածառ կը բաւէ, որ կընէ տարին 18 հօխայ 72 զչ.

4. Սօսային աղէկը առնելու է որ քարի պէս կըլլայ եւ թափանցիկ, փտրածը առնելու չէ ոյժ չունի. չիլիսին գընդակածէր առնելու է՝ տուփը 100 հատ, 2 զչ. է, երկու լուացքի $\frac{1}{4}$ տուփը կը բաւէ. ատոնց համար տարեկան 18 զչ.

5. Փայտը գարնան առնելու է եւ պէտք է մեղէ ըլլայ, ոչ բարակ եւ ոչ ալ հաստ. կոտրել տալու չէ որ շատ չսպառի. ուրիշ տեսակ փայտերը թէպէտ աւելի աժան են բայց ես փորձած եմ որ աւելի սուղի կը նստին. քանզի մեղեհն զատ միւս փայտերը թէ ջուրը ուշ կը տաքցնեն եւ թէ իրենք ալ շուտ կսպառին. մշակները շատ անգամ փողոցը մանրուք փայտեր կը ծախեն, անոնցմէ մէկ երկու զչ. ի առնելու է, օճախը նոր վառուած ժամանակ հովահարով ժամաւաճառ չըլլալու համար, այս փայտերն կը գործածուին նաեւ ձուկի, սոխրածի, եփոցի եւ մանրուքի համար. տարեկան 6 չէքի բայտ 16 զրչ.էն, մանրուք փայտ եւն. 100 զրչ.

6. Այս ընտանիքին համար օրը $2\frac{1}{2}$ հօխայ հացը կը բաւէ. ամեն երեկոյ լանկայի կողմը լաւ հացին պաշարը 55 փարայի կը ծախեն, եթէ միշտ մէկ անձէ առնես՝ աղէկներն կը պահէ քեզ համար. տարեկան կընէ 912 հաց-798 զչ.

7. Այսպիսի տան մը համար օրը մէկ հօխայ քարաքիւ անհրաժեշտ է, քանզի անդարար է եւ հացի տեղ կը բռնէ. աղայոց համար մանաւանդ թէ հաց է եւ թէ սլտուզ. ամեն տեսակ կերակուր ալ կըլլայ անկէց. աղայոց դպրոցէն վերադարձին քիչ մը քարաքիւ տալու է. պէտք չէ պանիր հացով

տղաքը կշտացնել. որպէս զի իրիկուան ճաշի ժամանակ ա-
խորժակ ունենան իրենց հօրը հետ ճաշելու. 1 պարկ մը բա-
րաբէս 65-70 քիլօ կը կռէ եւ գինը 20-50 ղշ.ի կուտան որ
հօխտան 25 փարսյի կուգայ, 565 հօխտանիս կընէ 228 ղշ.

8. Այս տանը համար ամիսը 500 տրամ խաչվէ կը բաւէ՝
աղայոց չի պիտի տրուի, ամիսը կընէ 9 (*) ղշ. տարին 108 ղշ.

9. Շաքար ամիսը 5 հօխտայ. խաչվէի, կաթի, չրուպի եւ
երբեմն ալ անուշէղէնի համար, ամիսը 9 ղշ. տարին 108 ղշ.

10. Խաչեր պանիր՝ երբեմն կերակուրը քիչ եղած առեն
կամ առաւօտները մեծերուն համար, ամիսը 1 հօխտայ 7 ղշ.
տարին 84 ղշ.

11. Բրինձ՝ ապուրի, քիլալի եւ զօլմայի համար, ամիսը
5 հօխտայ տարին 56 հօխտայ 72 ղշ.

12. Սոխ՝ եէնի քարու նաւերէն ժամանակին առնելու է,
100 հօխտան 50 ղշ.ի կուտան, տարին 60 հօխտայ կը բաւէ 50 ղշ.

13. Իւղ՝ ճերմակ իւղը թէ եւ ածան է բայց կերակուրի
չիդուրի. թէ հոտ ունի եւ թէ խարդախեալ ըլլալով ստա-
մոքսի ծանր կուգայ, վասնորոյ պոչի իւղ գործածելու է,
պոչին հօխտան ժամանակին 5-6 ղշի կառնուի. որ պակսելով
8 ղշի տարանք կըլլայ եւ ամեն բանի կրնայ գործածուիլ,
ամիսը 1 հօխտայ կը բաւէ. իսկ մախարնա հաւկիթ եւ քիլա-
լի համար սիւլիւրի իւղ պէտք է ամիսը կէս հօխտայ, ընդամե-
նը տարին 12 հօխտայ պոչ՝ եւ 6 հօխտայ սիւլիւր 12 էն, կընէ
168 ղշ.

14. Մախարնա՝ ամիսը 4 անգամի համար $1\frac{1}{2}$ հօխտայ կը
բաւէ, Պալլք բազար ֆապրիքայէն հօխտան $5\frac{1}{4}$ ղշի կառնուի
մէկ տարուան համար կընէ $67\frac{1}{2}$ ղշ.

15. Նախաճաշի համար ամեն առաւօտ աղայոց կաթ
տալու է, օրը 150 տրամ կամ ամիսը 11 հօխտայ կը բաւէ
գին 2 ղշ. տարեկան 264 ղշ.

16. Լուրիս եւ սիսեո՝ երբեմն եփելու համար տարեկան
60 ղշ.

17. Չէթ՝ աղցանի եւ թէ կերակուրի համար ամիսը $1\frac{1}{2}$

(*) Այժմ գիները սուղցած են.

Հօխայ կը բաւէ. նաւերէն առնելու է որ խարդախեալ չըլլայ գին 6 ղշն տարեկան 108 ղշ.

18. Կազ վառելու համար ամսական կէս քենեֆե՝ բուն ամսերկայի տեսակէն, կը կռէ 6 հօխայ՝ 9 ղշ.էն տարեկան 108 ղշ.

19. Գօլա, լիմօն, սալաթա, աղ եւ սղաղալ ամսական 8 տարեկան 96 ղշ.

20. Միս՝ ամիսը 4 անգամ կիւրակի առաւօտները ֆուսքարուի բազարէն առնելու է, շատ իւղոտ չըլլայ որպէս զի կերակուրի տեսակները շատ բլլան, պէտք բլլայ նէ կերակուրին պոչի իւղ ալ կրնաս դնել, ամիսը 10 հօխայ մը պէտք է, որ ամառը 5-6 իսկ ձմեռը 8-9 զրուշի կուտան. իրարու վրայ 7 ղշի կուգայ. տարուան 12 չաբաթը սահք բլլալով միսի տեղ սահքի կերակուր կառնուի, իսկ ձմեռը միշտ կովու միս պէտք է ուտել որ շատ սննդարար է, տարեկան միս 120 հօխայ 840 ղշ.

21. Շարթու մէջ միսը պակասած ատեն պէտք է գլուխ առնել որ Զուրին ալ քիչալ կըլլայ, կամ նոյնպէս լերդ, ձուկ, ոտք, քաղերդ (լշկէմպէ) եւն. բոս հարկին առնելու համար ամիսը 12 ղշ. կը բաւէ, տարին կընէ 144 ղշ.

22. Բանջարեղէն՝ առաւօտուն դռնէն սուղ կառնուի, կէս օրէն ետքը եւ կամ երեկոյին ուշ ատեն՝ Լանկա պարտիզպաններէն պէտք է առնել, օրական 40 փարս տարեկան 565 ղշ.

23. Պտուղ՝ նոյնպէս ուշ ժամանակ կօտկաէն առնելու է, օրը 40 փարս տարեկան 565 ղշ.

24. Դպրոց դացող տղոց ամսական 20 ղշ. գիրք թուղթ եւն. 10 ղշ. տարեկան կընէ 560 ղշ.

25. Կանտնց գրպանի դրամ՝ ասեղ գերձանի, ժամու, ալքատի համար եւն. ամսական 10՝ տարեկան 120 ղշ.

26. Ածուխ՝ պէտք է ատն համար տարեկանը առնուի, յունիս ամսոյ մէջ 100 հին. 50 ղշ. ի կուտան, լաւ տեսակը նայելու է որ քարոտ եւ հոլոտ չըլլայ. մարսիս բլլայ նէ այնչափ հոգ չէ քանդի ուրիշ կերպով կրնայ գործածուիլ. ամառը կերակուրը վառարանին վրայ եփելու է չորս կողմը մէկու դնելով. ձմեռներն ալ սենեակը շատ կրակ վառելով չի

տաքնար, այլ գետինները ծածկուած եւ պատուհանները լաւ գոցուած ըլլալու է որ հով բաներու տեղ չըլլայ. կրակն ալ միշտ խառնելու չէ. կրակ չինուած ժամանակ չատ փչել հարկ չէ, այլ վառարանի վրայ խողովակ մը դնելով օդ բանուկ տեղ մը հանելու է, իսկ կրակն ըլլալէ ետքը լաւ մը մօխրով ծածկելու եւ 8-10 վայրկեան այնպէս ձգելէ յետոյ սենեակ բերելու է. ամառները երկու գաւաթ խաշիվէի համար պէտք չէ կրակ վառել, թէ հոգնութիւն է եւ թէ պարտաւոր տեղ ածուխ կապառլ, խալիւրթով եփելու է որ չնչին ծախք մ'է. տարեկան ածուխ 400 հօխայ, ծախք եւ խալիւրթ ընդամենը 140 դրշ:

27. Տնտեսի բաժանորդագրութեան 10. ցրուիչին 2 դրշ. կրնէ տարին 12 դրշ:

28. Տան էրիկմարդուն անձնական ծախք՝ ցերեկուան կերակուրի համար ամիսը 25 դրշ. երբեմն բարեկամի մը հետ խաշիվէ գացած ատեն խաշիվէի փարա 5 դրշ. եթէ ինքնիրեն չէ կարող ածիլուիլ ամսական 9 դրշ. ալ ածիլուելու, կրնէ տարեկան ընդամենը 468 դրշ:

30. Տղայոց զգեստ՝ երկու մեծերուն համար երկերկու ձեռք, կտաւը քարշաճիներէն առնելու եւ տունը կարելու է, կելլէ 150 դրշ.ով, նոյնպէս ատոնց ֆրախար, փես եւ ձմեռուան մէկ մէկ խաքուր 120 դրշ. իսկ փոքր տղայոց համար հագուստ՝ առնէն կարելով 100 դրշ. ամենը մէկանց կրնէ տարեկան 570 դրշ:

31. Երկու կանանց երկերկու ձեռք զգեստ, նոյնպէս տունէն կարելով՝ առանց քիւնիկի եւ առանց քիւռնիարի, պարզ կերպով 180 դրշ. երկերկու սխառքին 80 դրշ. պարզ գլխարկ մը որ ամեն եղանակի գործածուի 50 դրշ. հովանոց 50 դրշ. ծեր կնոջ վեշո եւ պոյաւնա 20 դրշ. գումար 560 դրշ:

32. Տան էրիկմարդուն համար՝ տարին երկու զոյգ ոտքի աման 120 դրշ. երկու փես 20 դրշ. ամառուան ձեռք մը sof զգեստ՝ որ շուկան Պիր-քաղարի դրան ներսի կողմը կը ծախեն նոր եւ խիտ ածան, 80 դրշ. ձմեռուան ձեռք մը զգեստ նոյն տեղէն խաքուրով միատեղ 4 կտոր 180 դրշ. գումար 400 դրշ:

33. Տան համար տարին 1 թօք ամերիկան՝ այլ եւ այլ պլտոյից համար՝ 40 զրշ., կէս թօք խոտա չապիքի եւն. համար 40 զրշ., 20 կանգուն պատմա տղոց չապիքի համար եւն. 30 զրշ., գումար 110 զրշ.

34. Բժշկի եւ գեղի շատ պէտք չեն ունենար եթէ մեծ ու պզտիկ աշխոյժ աշխատող ըլլան, բայց ինքիյարթի համար 200 զրշ. դրէք:

Արդ, ընթերցողաց թողլով հաշուել թէ ամեն մէկ տեսակ ծախքերը եկամուտի հարիւրին որքանը կը կազմեն, տոտ միայն կը նշանակեմ ամենուն գումարը որ կընէ 6951 $\frac{1}{2}$ զրշ. որու դէմ հաշուելով 52 շաբաթական եկամուտը որ կընէ 140 էն 7280 զրշ. կը մնայ 528 $\frac{1}{2}$ յաւելեալ գումար մը՝ պահեստի կամ պատահականութեանց համար գործածելի:

Բայց եթէ այս ընտանիքին վրայ մէկ մ'ալ աւելնայ՝ այն ատեն պիտեմն կը խանգարի. նոյնպէս երբ ընտանիքը հիւրասէր կամ պահանջող ըլլայ. այսպիսի պարագաներու համար ալ ընտանիքը պէտք է ձեռագործութեամբ ամուսնոյն օգնէ; որպէս զի մարդը չի յուսահատի: Նոյնպէս կը խրատեմ ամեն ծաքի տէր մարդիկը, որ բնաւ պախալէ առուտուր չընեն, քանզի անոնց ծախած ապրանքին տեսակը ըստորին է, գինը սուղ է եւ քանակութիւնն ալ միշտ պակաս կուտան, սաչտի կրնամ ըսել թէ պախալը՝ թղթի սպառումէն իր ծառային ամսականը կը վճարէ եւ պակաս տուածէն իր ուտեստը եւ բեռնակրի ծախքը, խանութին ամսականը միայն իր զուտ շահէն կը հանէ. վասնորոյ պախալիի վերաբերեալ բաները լաւ կըլլայ Պալըն Բաղարէն առնել եւ այն ալ քանի մը տեղ նայելով եւ սակարկելով:

Մեծարգոյ խմբագիր, եթէ վերոգրեալ հաշուեցոյցը ձեզ ընդունելի թուի եւ մրցանակին արժանանայ, այն ատեն յիշմանակ ժամացոյցի՝ աւելի զիս պատուած կը լինիք, եթէ ձեր պատուական Տնտեսէն մէկ տարեկան մը ինձ նուիրէք:

Մնամ յարգանք

Ա. Մ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ

Ալթունեան էֆէնտիի հաշուեցոյցը Տնտեսի մրցանակն ստացած ըլլալով՝ կը հրաւիրենք զինքը ժամացոյցն առնելու . յիրաւի ինք ըսած է թէ լուաքոյն կը համարի Տնտեսի տարեկան օրինակը նորա տեղ, բայց մենք շնորհակալ ըլլալով հանդերձ իր աշխատութեանը եւ քաղաքավարութեանը համար չենք կրնար մրցանակը մերժելու գրութիւնը ընդունիլ, վստահօրէն կը խնդրեմք՝ որ եթէ կարելի է, ինք անձամբ բարեհաճի շարթու մէջ օր մը տեսակցութեան մը հաճոյքը մեզ շնորհել եւ իր իրաւունքն ստանալ, կամ եթէ անկարելի լինի, նամակաւ իւր հասցէն ծանուցանել որ իրեն զրկենք :

Գալով մեր կարծեաց, Ալթունեան էֆէնտիի հաշուեցոյցը՝ չեմք ըսեր թէ կատարելութեան հասած գործ մ'է, բայց իրեւ նախախորձ շատ ազիկ գործ մ'է իր տեսակին մէջ, որ կրնայ հետզհետէ կատարելութեան հասնիլ երբ կամք եւ քանք չի պակսին : Գիտենք թէ ազգին մէջ կան գործնական լաւ տնտեսագէտներ, բայց դժբախտաբար անոնց ճայնը ցարդ լսելի չէր եղած մեր երիտասարդ ընտանեաց տէրերուն, այլ ընդհակառակը խել մը վերացեալ գաղափարներ կը քարոզուին միշտ իբրեւ Տնտեսագիտութիւն՝ իրականապէս անգործադրելի եւ ժողովրդեան անհասկանալի : Մեր ճշմարիտ տնտեսագէտները՝ միանգամայն լաւ գրողէս չըլլալով, չէին համարձակեր երեւնալ լրագրաց հրատարակի վրայ, մեր պարտքը պիտի ըլլայ քաջալերել այնպիսիները, վստահօրէն կը վստահացնենք զիրենք թէ ճշմարիտ գործնական տնտեսութեան վրայ մեզ եկած ամեն գրութիւնք մեծ սիրով պիտի ընդունուին, հոգ չէ՝ գրութեան եղանակը օրջափ ալ գէշ կամ լեզուն խառնակ ըլլայ, պէտք եղած ատեն կարգադրել կուտանք, մեր փնտռածը ոչ թէ գրականութիւնը՝ այլ իմաստը, նիւթն է, զոր մեզ հաղորդելու ոչ ոք թող քաշուի :

Յ . Ա .

Յ Ո Ր Գ Ո Ր Ա Կ Ք

Համաշխարհային օրէնք մ'է ասի.
Անկարողն՝ անդուլ շարժի ու խօսի,
Իսկ կարող մարդուն ալ՝ միշտ կը պակսի
Աշխոյժը :

Հոն ուր այր ու կից հաշտ չեն միասին,
— Վայ այն սան զլխուն... — զրպայք կը մտնին
Եւ — յանախ նօրի — կ'ուտեն միշտ մրսին
Վասոյժը :

Քաջերուն համար լայն է պողոտայն.
Վասասիրտ մարդոց զլխաւորն է այն
Որ սկարաց վրայ կը փորձէ միայն
Իւր ոյժը :

Երբ զքնակ մ'ըլլայ յարկդ եւ օրեւան.
Գործածես համեստ մահին, պարզ սաւան,
Ականջիդ նըւազ դառն հնչէ մահուան
Զար զոյժը :

Ծանօթ են բազում ախտեր հոգեխանձ,
Այլ այն որ կոչի *Գրագիւտաց նախանձ*,
Է օրուան ախտից ամենէն անանց,
Անբոյժը... :

ԱՌ ՄՇԱԿՆ

Հերիք, մեակ, սուգ ի հակաս,
Անշարժ կանգնած, յուսահաս
Աչօք դիտես խանձած արտերդ
Եւ հառաչես մերք ընդ մերք :

Հերիք դիտես հունձներդ անգոր,
Հասկերն ամուլ՝ միջակոր
Զոր յորդ ֆրսամբ եւ անձանձիւր
Խնամելով ցանցցիր :

Հերիք զննես ժլատ ամպեր
Որ կը սահին անտարբեր
Եւ կը ծաղրեն խուլ՝ անողոք
Մրտիկ վերքեր ու մորմոք :

Ինչպէս մայր մի որ իւր հիւանդ
Մանուկն հսկէ սիրախանդ,
Ափսոսալով եւ դու այնպէս
Վատոյժ հունձներդ գրկես :

Մերք զաջն օրհնես որ ի վերայ
Թշուառ զլխոյդ ծանրանայ,
Եւ մերք յիմար՝ սպառնալից
Բողոքես ընդ դէմ երկնից :

Մեակ, հերիք կուրծքդ բաղխես
Արսասուելով դառնապէս,
Հերիք սրսմիս եւ վշտանաս
Կռնելով շահն ու վրնաս :

Նօքի մանկանց սրտունջ ու լաց,
Սպառնալիք վաշխառուաց,
Մուք ապագայն եւ անեղ սով,
Հերիք յիշես սոսկալով :

Արտաբայիդ փարացեալ հող
Ում զովարար պակսի ցող,

Հերիք փորեա եղունգներով •
Կամիս քաղուիլ հունձիկո՛ քով:

Ձախորդութեան մէջ մարդն յաւէս
Պէտք է կռուի բախտին հետ,
Քաջին համար լալն ինչ օգուտ,
Քաջին համար վիշտն է սուտ:

Կտրին արտին՝ վիշտն է աղբիւր
Դիւցազնական գործոց բիւր •
Կտրին արտին՝ վիշտն է խրան
Եւ առաջնորդ յաղթութեան:

Յուսան, մշակ, սիրտ սու հապա,
Դարձուր աչքերդ յերոպա •
Տես այն փորձեր գործեր հսկայ
Որով երկիր զարգանայ:

Տես, արհեստ հոն պտղաբերի •
Հոն բնութիւնն է գերի,
Դերի՝ բախտն իսկ անագործին,
Մարդու կամաց՝ հանճարոյն:

Ճեղքէ չափէ լեռ, ծով ու ձոր
Հոն մեքենան բոցաւոր •
Հոն շանթն իրեն գծէն շէղի,
Եւ գետ փոխէ զիւր ուղի:

Հոն անտառներ հասուցեր են
Որ բոցութեամբ ամպերէն
Անձրեւ քամեն յորդառատ,
Ինչպէս կովուն կրեն կար:

Յուսան, մշակ, եւ վստահ լիւր
Թէ անցնին այս սեւ օրեր,
Եւ այս տարուան լնուկ կորուստ
Յաջորդ տարուան հունձի հարուստ:

Մ • ԱՃԷՄԵԱՆ

ՊԱՐԱՊՈՅ ԺԱՄԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Անցեալները Ազգ. Ժողովոյ շատախօս երեսօրեան մի
կըսէր մունջ երեսօրեանի մի:— «Բարեկամ, ձեր ընտրու-
թենէ ի վեր՝ երբեք ժողովոյ մէջ բերաննիդ բացած չէք:»

«Կը սխալիք, էֆէնտի, կը պատասխանէ միւսը, ամեն,
անգամ որ դուք կը խօսիք, ես կը յօրանջեմ:»

Վաճառական մի կը յայտարարէ թէ՛ պարկեշտ գրողքի
մի պէտք ունի որ պարտի օրուան մեծ մասը շարունակ գրա-
սենեակին մէջ անցընել:

Հեռուեալ օրը երկտասարդ մի կը ներկայանայ:

«Կրնամ վատահիլ, կը հարցընէ իրեն վաճառականը, ամեն
օր 12-14 ժամ գրասենեակին մէջ փակուիլ:»

«Այո՛, կը պատասխանէ երկտասարդը ամենայն պարզու-
թեամբ, եօթը տարի բանտը անցուցած եմ:»

Գիշեր ատեն մինչ կաշառատէր օրէնագէտ մի փողոցէն
կանցնէր, ձեռքը լաղտերով մարդ մի իրեն կը մօտենայ եւ
ծառայութիւն մ'ընելու նպատակաւ կուգէ իրեն ըյս ընել:

«Պէտք չունիմ կըսէ օրէնագէտը հպարտութեամբ, ես
ինքն եմ ըյս աշխարհի:»

«Լաւ կը լինէր ուրեմն, պատասխանեց լաղտերով մարդը
եթէ կախէին զձեզ սա փողոցին անկիւնը որ շատ մութ է:»

Կարգադրութիւն դասարանէն դուրս: Բարեկամ դատող ի՞նչ
ըրիր, անցեալ օր կըսէիր թէ սրիկան քու 500 լիրադ
մէջ խաղցուցեր է:

Հա , այո՛ . . . , մէջերնիս խնդիրը կարկադրեցինք,
աղջիկս տուի:

Զուարթ օրիորդ մը կատակի ձեւով հեռուեալ հարցումն
ըրաւ բարեկամաց՝ ընկերութեան մը մէջ, «Ինչ է տարբե-

բութիւնը՝ իմ եւ սա ժամացուցի միջեւ» — «Ժամացոյցը ժամերը մեզ կը յիշեցնէ իսկ դուք կը մոռցնէք, օրիորդ» ըսաւ մէկանց կրթեալ պատանի մը :

Արուեստաւոր մը՝ որ միշտ առտուն կանուխ գործի կերթար եւ երեկոյին ուշ կը դառնար, օր մը շատ գործ ունենալով մինչեւ կէս գիշեր կը բանի եւ դէպի առաւօտ տուն կը դառնայ. այն միջոցին որ պիտի հանուէր՝ կինը կարթննայ, «ի՛նչ է աս հոգիս» կըսէ «ասանկ կանուխ գործի՞ պիտի երթաս, քիչ մ'ալ ինքզինքդ, աւողջութիւնդ մտածէ, գտնէ այս անգամ իմ սիրուս կեցիր» — Գուցէ իրաւունք ունիս սիրելի կինս, կը յարէ ամուսինը, ուրեմն լաւ կըլլայ որ պառկիմ :

Վերոյիշեալ անցքը մեզ կը յիշեցնէ Սամաթիացի տիկինը, որ օր մը ժամը երեկոյեան կէսին միջոցները կը տեսնէ թէ իւր ամուսինը տուն կը դառնար. թող ելլելով թէ մի գուցէ հիւանդ ըլլայ, մէկանց վար կը վազէ եւ դուռը բանալով ամուսնոյն կը հարցնէ «ի՛նչ է սիրելիս, ի՛նչ կայ որ կանուխ տուն կը դառնաս» — «Ոչինչ կը պատախաճէ ամուսինը, միտքս դրի որ այս երեկոյ ալ քեզ հետ գինի մը խմեմ, վասնորոյ առ սա ձուկը ու տապկէ, ես կերթամ լիմօն առնելու» Դժբաղդաբար դարձեալ բարեկամի մը պատահելով ըստ սովորականին ժամը Շին տուն դարձաւ :

Երկու բարեկամ որ շատ ժամանակէ ի վեր զիրար տեսած չէին՝ գիպուածով իրարու կը հանդպին :

— Ինչպէս ես, բարեկամ, կըսէ մին :

— Ոչ այնչափ աղէկ, կը պատասխանէ միւսը, զձեզ չտեսնալէս ի վեր շատ անցքեր գլխէս տնցին... նախ ամուսնացայ...

— Այդ բարի լուր մ'է...

— Ոչ այնքան բարի, վասն զի չար կնոջ մի ինկայ...

— Կը ցաւիմ, այդ գէշ բան...

— Ոչ այնչափ գէշ, վասն զի կինս երկու հազար սովի դրամովիտ բերաւ :

— Ինչ եւ իցէ, այդ միսիթարութիւն մ'է . . .

— Որ շատ քիչ տեւեց, վասն զի այդ գումարով ոչխարներ գնեցի որոնք ամբողջ ծաղկի հիւանդութենէ կոտորեցան :

— Յիրաւի այդ շատ ցաւալի է . . .

— Է՛հ ոչ անչափ ցաւալի, վասն զի ոչխարաց մորթերը ծախելով, փեսաներս հանելէ վերջը՝ բաւական չա՛հ մ'ալ ըրի :

— Ի՛նչ բարեբաղդութիւն . . .

— Ոչ կարծածիդ չափ, վասն զի տունս հրդեհէն այրեցաւ եւ դրամներս որ հոն պահած էի միասին փճացան :

— Ո՛հ մեծ դժբախտութիւն . . .

— Ոչ այնքան մեծ սակայն, վասն զի կինս ալ տանը մէջ այրեցաւ :

Անխելք մարդ մի եւ պարկեշտ մարդ մի փիլիսոփայի մը աղջիկն յամուսնութիւն խնդրեցին. անխելքը հարուստ էր՝ իսկ պարկեշտը աղքատ. փիլիսոփայն իւր դուստրը պարկեշտին տուաւ ըսելով. «Նախամեծար համարիմ այն մարդը որ հարստութեան պէտք ունի, քան թէ հարստութիւնը որ մարդու պէտք ունի» :

ԲԱՐԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Աշխոյժն Աննիկ՝ գողտր ու փափուկ,
Բայց հասակաւ էր կարճուկ.
Ջքնաղն Արտէմ սորա ներհակ
Ունէր չքեղ բարձր հասակ.
Երկուքին մէջ Պարոն Արամ
Կը վարանէր յոյժ տարտամ.
Ճարը հատած հարցուց մի օր
Իւր ծերունի կնքահօր :—
«Սիրեմ զԱննիկ, պաշտեմ զԱրտեմ,
Չորը մերժեմ, զորն ընտրեմ :»

Յեա խորհեց խորունկ երկար,
Ծերունին ըսաւ ծանրաբար: —
«Անշուշտ լինիս դու երջանիկ
Թէ հարս առնես քեզ զԱննիկ.
Պէտք է ընտրել ըստ իմաստնոյն,
Երկուց չարեաց փոքրագոյն:»

Մ. ԱՃԼՄԵԱՆ

Յ Ա Ի Ե Լ Ո Ի Ա Մ

ԱՆԴԱՄՈՅ ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ազիզ	Էֆէնտի	Պաշտ. Տէրութեան
Ամպելիտի	Մանուկ	» Տօքթօն
Բարունակեան	Ստեփան	» Պաշտ. հերագրատան
Էնֆլյէճեան	Տիգրան	» Տօքթօն
Թիւլպէնտճեան	Դէորդ	» Դեղագործ
Խանտանեան	Յակոբ	Պէյ Տօքթօն
Կարապետեան	Դէորդ	Էֆէնտի Թումալսճի
Կարապետեան	Տիրան	» Պաշտ. Պանդայի
Կիւլլապեան	Դրիգոր	Պէյ Տօքթօն
Կիւրճեան	Միհրանուհի Տիկին	
Հաճի Եուզանդլու	Նիգօլի	Էֆէնտի Տէօքմէճի
Համամճեան	Ասատուր Օ.	» Սեղանաւոր
Հայտար		Պէյ Տօքթօն
Հասան	Իսմայիլ	Էֆէնտի Պաշտ. Տէրութեան
Հարոնեան	Պօղոս	» Ֆէսճի
Հիտտըն	Ալեքսանդր Վ.	» Վաճառական
Հիւնքեարալէյէնտի	Կոստանիկ	» Տօքթօն
Ղազարոսեան	Դրիգոր	» Փաստաբան
Ղուկասեան	Նշան	» Դեղագործ
Մահրուքի Զատէ	Ճաֆէր	Պէյ Պաշտ. Տէրութեան
Մանուէլեան	Պօղոս	Էֆէնտի Սեղանաւոր
Մարգօ	Լէվի	» Գործակատար վճռի.

Մէլէքեան	Ալիքսան	Էֆէնտի	Փաստաւորան
Մէհմէտ Հայտար	Ֆէվզի	»	Պաշտ . Տէրութեան
Մարեան	Յովհաննէս	»	Դրազիր վաճառականի
Նուհ	Բեթրի	»	Պաշտօնեայ Բէթիի
Չալքեան	Միհրան	»	Սեղանաւոր , Իզմիտ
Չամի	Կրէկորի	»	Ատամնարոյժ
Պարիկեան	Աշօտ	Քահանայ	
Պարոնեան	Նիկողայոս	Էֆէնտի	Քարտ . վաճառականի
Պեկեան	Յարութիւն	»	Փաստարան
Սբանուտի	Ստամաթ Լ.	»	Գործակատար վճուկ .
Սպեան	Կոմիտաս	Քահանայ	
Տալէճճիօ	Էթիէն Մ .	Էֆէնտի	Պաշտ . Պանգայի
Տանապաշեան	Պետրոս	»	Պըշադճը
Փալաքաշեան	Երուանդ	»	Փորագրիչ
Փափաղեան	Ստեփան	»	Վաճառական
Քէչիկեան	Միսաք	»	Սըրմաքէշ
Քրիսեան	Ճանիկ	»	Տօքթէօն

ՃԵՐՄԱԿԵՂԵՆՆԵՐԸ ԳՕԼԱ ԸՆԵԼՈՒ ԿԵՐՊԸ

Ի պատասխանի քիւ 3 հարցման

Հետեւեալ բաղադրութեամբ ճերմակեղինայ գեղեցիկ
փայլունութիւն մը կրնայ տրուիլ ինչպէս

Պալըզ Նէֆսի (blanc de baleine)	50 կրամ
Արաբական խեփ	50 »
Կլիսէրին	125 »
Չտեալ անոյշ ջուր	725 »

Ամենքը ի միասին պէտք է եփել մինչեւ որ բոլորովին
հալին . այս բաղադրութիւնը պաղելէ վերջը այնպիսի աման-
ներու մէջ պէտք է լեցնել որոնց բերանը խնամով գոցուին :
Յետոյ՝ գործածելու համար՝ պէտք է հինգ ապուրի դրգալ
յաւելցնել իւրաքանչիւր հօխա ջուրի մէջ եւ անով հալեցնել
պէտք եղած գօլան :

Ո . Յ .

Լա Նարիւռ

Սիրելի բարեկամս,

Ձեր պիտանի Տնեսար քանի որ օգտակար խրատ ու զեկուցումներով ծառայել առաջադրած է իւր ընթերցողներուն, կարծեմ անտես ընել չ'ուզեր կարգ մը գործողութիւններ որոնք օտար երկիր բնակող եւ ճանապարհող մեր հայրենակիցներուն կը վերաբերին:

Վեհ. Սուլթանին հպատակ Հայերը գիտէք որ իրրեւ Օսմանցի վաճառական, արհեստաւոր, նաւաստի, գործաւոր եւայլն, իրենց երկրէն դուրս կը վայելեն պաշտպանութիւն Բ. Դրան ներկայացուցիչներու կողմանէ օտար իշխանութիւններու մօտ: Ասոնց ամէնուն ուրոյն ուրոյն եւ ինխադարձ պարտաւորութիւններն իրաւունքներն գծուած են դաշնագրերով, եւ կանոնադրութիւններով ընդ մէջ պետութեանց: Օսմանցին հազիւ երբեմն իւր դեսպանին հետ յարաբերութիւն կունենայ մայրաքաղաքներու մէջ այլ իւր հիւպատոսներուն հետ խիստ շատ անգամ եւ գրեթէ ամէն քաղաքներու մէջ: Դեսպանք իսկապէս քաղաքական գործերու եւ յարաբերութեանց միջնորդներ են երկուց պետութեանց միջեւ, բայց ամէն մարդ՝ իրրեւ վաճառական, գործաւոր, արհեստաւոր, գործ ունի ամէն տեղ իւր հիւպատոսներուն հետ (Consul, շէնպհէսէր) զի ասոնք են անոնց չահերը եւ իրաւունքները օտարներու առջեւ օտար իշխանութեանց քով պաշտպանելու եւ յանձանցելու համար կարգեալ պաշտօնեաներ: Քաղաքական դեր մը չ'ունին կատարելիք եւ իրենց պաշտօնը վարչական, քաղաքային եւ առեւտրական հանգամանք մը միայն ունի: Ուստի որպէս զի իրենց ազդեցութիւնը ապահովապէս գործադրեն եւ որպէս զի Օսմանցիք օտար երկրի մէջ ապահովապէս կարենան վայելել իրենց հիւպատոսներուն կողմանէ ձեռնտուութիւն եւ պաշտպանութիւն՝ պէտք է որ կանոնաւորեն իրենց դիրքը՝ ունենալով ի ձեռին վաւերական թղթեր: Այս թղթերն բազմատեսակ են.

անցագիր, ծննդագիր, ամուսնագիր, վախճանագիր, վաւերացումն ստորագրութեանց, զանազան գրութեանց եւայլն. եւ ամեն թղթի համար տուրք մը որոշուած է, քանչէլարեայի տուրք՝ (droit de chancellerie, ֆանչէլարէա ռէալի) զոր հիւպատոսը կ'ստանայ ի հաշիւ կայսերական գանձուն, յատուկ քարիփայի մը համեմատ, որ թուրքերէն եւ ֆրանսերէն լեզուաւ տպուած է ու կախուած կը կենայ ամէն հիւպատոսարաններու մէջ: —

Օսմանցիներուն պէտք եղած թղթերն եւ անոնց համար վճարելիք տուրքը գլխաւորաբար հետեւեալներն են.

	Դնկն.
— Անցագիր (բասթօն)	50
— Վիզա անցագրի	20
— Բատալան (միւրուր թէսկէրէսի)	20
— Արձանագրութիւն ի տոմարի Օսմ. հպատակութեան կամ վկայագիր Օսմ. հպատակութեան	20
— Վաւերացում ստորագրութեանց	20
— Որ եւ իցէ վկայագիր. Ա. Օրիւնակ	50
Բ. »	20
— Աւանդի կամ պահեստի տրուած որ եւ իցէ դրամ կամ արծէք	°/o 1
— Որ եւ իցէ թղթի կամ տոմարի համար որ պահեստի կը յանձնուի կամ ետ կառնուի. —	
Ա. Օրիւնակ	50
Բ. »	20
— Այդ տեսակ թղթերու համար յայտագիր կամ ցուցակ	20
— Ֆրանսերէնէ եւ թրքերէնէ տարրեր լեզուաւ թղթերու ընդօրինակութիւն	Ա. 50 Բ. 20
— Վկայագիր ծննդեան եւ վախճանման	այժմ 20
— Վկայագիր ամուսնութեան	» 20
— Գօմբրօւնի	» 50
— Փոխանորդագիր ընդհանուր գործոց	» 60
— Մասնաւոր գործի մը համար փոխանորդագիր	» 40

— Բողոքագիր

Ա. 50 Բ. 20

Կալուածական վկայագիր

— 100 հազար դահեկանի արժէք ունեցող կալուած-

ծագրի համար

$\frac{0}{0} \frac{1}{4}$

— Աւելի

$\frac{0}{0} \frac{1}{5}$

— Պայմանագրութիւնք

100

Թարխնային վրայ 56 կարգի տուրքեր կան նշանակուած .
զորս աւելորդ կը համարուի մի առ մի ցոյց տալ . եւ կը շա-
տանանք յիշելով որ 1 թիւէն մինչեւ 20ը վարչական գրու-
թիւններ են . որոց ամենէն ածանը 10 եւ ամենէն սուղը 100
զրչ . տուրք ունի .

14էն մինչեւ 20 թուահամարը . զանազան թղթեր են եւ
տուրքեր 20—50 զրչ :

21էն մինչեւ 46 նաւագնացութեան համար թղթեր եւ
տուրքեր 5—200 զրչ :

Բաղաքային վիճակի թղթեր 10—50 զրչ :

Բաղաքային եւ վարչային գործողութեանց 15—50 զրչ :

Նօտարագրութիւնք 15—100 զրչ :

Ուշադրութիւն թարիֆայի :

Հիւանդ կամ աղքատ Օսմանցիք ցվերադարձն իրենց ի
թուրքիա՝ սլատսպարան մը կը գտնեն հիւանդանոցներու ,
ձմերանոցներու մէջ սկտութեան ծախիւք եւ իրենց հիւ-
ստատօին միջնորդութեամբ տեղական իշխանութեանց քով :
Դրամական նպաստ չկրնար տալ հիւստատոս մը որ եւ իցէ
Օսմանեան հպատակի՝ առանց կանխաւ ստանալու իւր դեւ-
սլանատան արտօնութիւնը :

Ոչ ոք առանց իւր Օսմանցիութիւնը ապացուցանելու (ան-
ցագրով) իրաւունք ունի Պետութեան ծախքով խնամուե-
լու կամ երկիրը դառնալու : Չքաւոր Օսմանցին կրնայ յանձ-
նարարական մը առնել տեղական իշխանութեանէն եւ զայն
ներկայացունելով Օսմանեան հիւստատօին՝ խնդրել վերա-
դարձ ի հայրենիս եթէ չունի ի ձեռին ապացոյց Օսմանցիու-
թեան :

Նպաստ կը դրուի նաւակոծեալներու (ուղեւոր կամ նա-

ւաստի) անկար եւ հիւանդ չքաւորներու, որբերու. եւ այս ամէնը կըլլայ երբ հիւպատոսը ստուգէ որ նպատաւորեալ անձինք ուրիշ մը չեն կրնար օգնութիւն ակնկալել օտար երկրի մէջ: Օսմանցիութենէ ելնող եւ օտար հպատակութեան ներքեւ մտնող անձերու նպատտ չտրուիր. եթէ նպատաւորեալը կարող է ընդունած դրամը յետոս դարձունել պարտաւոր է ընկալագիր մը տալ հիւպատոսին եւ յայնժամ ոչ թէ նպատտ ընդունած՝ այլ փոխառութիւն մը ըրած կ'ըլլայ:

Անձնիւր Օսմանցի օտար երկրէ մը թուրքիայ մտած պահուն պէտք է ունենայ ի ձեռին անցագիր մը. ստորագրեալ մեկնած տեղւոյն Օսմանեան պաշտօնեայէն:

Անցագրի մը արժէքը 1 տարուան համար է. ուստի ով որ 1 տարուան մէջ կրնայ քանի մը անգամ ձանրորդել օտար երկիր՝ լաւ է որ 50 դրշ. տայ եւ անցագիր ստանայ. քան թէ 20 դրշ. եւ միւրուր թէսկէսի՝ վասն զի միւրուր թէսկէսին թէեւ աւելի դիւրագնի է բայց կը ծառայէ միայն անոնց որոնք կը վերադառնան մի անգամ ընդ միշտ ի թուրքիա. եթէ մի տարուան միջոցին ուզէ վերստին մեկնիլ Տաճկաստանէ. յայնժամ կը պարտաւորի ծախսեր ընել նորէն անցագիր մը ստանալու համար եւ միայն անցագրի տուրքն է 50 դրշ.: Անցագիր չկրնար ստանալ մարդ մը որ ձեռքը չունենայ Օսմանցիութիւնը հաստատող թուղթ մը: Եթէ օտար երկրի մէջ կը բնակի Օսմանցին՝ նոր անցագիր չտրուիր իւր ձեռքը. այլ իւր քովը գտնուածը կառնուի նկատելով որ 1 տարուան պայմանաժամը անցած է, եւ փոխարէնը կը տրուի «Օսմանեան հպատակութեան վկայագիր» մը. (Certificat de nationalité Ottomane), (թապիյյէթ իշմուխասիյի 20 դրշ.): Այս վկայագիրը ստանալու անփոյթ գտնուող Օսմանցին 2էն մինչեւ 6 մէճիտիյէ տուգանքի ենթակայ է: Ռուսական իշխանութիւնք կը պահանջեն Օսմանեան անցագիրը վկայագրին հետ. թէեւ միամեայ արժէքը կորսնցուցած ըլլայ անցագիրը: Օտար երկիր բնակող Օսմանցին պարտաւոր է ամէն տարի նորոգել Օսմանցիութեան վկայագիրը. եւ եթէ առաջին անգամ կերթայ օտար երկիր

բնակիլ՝ առաջին 6 ամսուան մէջ կատարել արձանագրութեան կերպաւորութիւնը։ Օսմանցի որբերու արձանագրութիւնը կը կատարուի ճրիարար։

Օսմանցիի հետ ամուսնացող օտարազգի կիներ այդ առթիւ եւ ըստ պահանջման օրինի՝ կըլլայ Օսմանեան հպատակ։ Օսմանցիներու ամուսնութեան արձանագրութիւնը կը կատարուի եկեղեցական կամ կրօնական մարմնոյ մը կողմէ տրուած վկայագրի համեմատ։ Հիւպատոսը, երբ իրմէ խնդրուի՝ վկայագրով մը կը հաստատէ թէ ամուսնանալ ուզող այս անուն անձն ամուրի ըլլալով որ եւ իցէ արգելք չկայ անոր ամուսնութեան դէմ։ Եթէ ամուրիութիւնը կատարուելի է՝ հիւպատոսը Բ. Դրան կը դիմէ եւ տեղեկութիւն կը խնդրէ։

Օտար երկրի մէջ բնակող Օսմանցին՝ երբ զաւակ մը ծնի, պարտաւոր է միամեայ պայմանաժամաւ անձամբ կամ փոխանորդաբար արձանագրել տալ նորածին զաւակին անունը, սեռը, ծննդեան թուականը ժամը եւ երկուց ներկայ վկայից անունը մականունը, բնակութիւնը։

Օտար երկրի մէջ Օսմանցի մը երբ վախճանի՝ հիւպատոսը պարտաւոր է ստուգել այդ դէպքը, եւ արձանագրել զայն մանրամասնութիւններով եւ ստացած տեղեկութիւններով՝ յատուկ տոմարին մէջ։ Արձանագրութեան մի պատճէնը կը յղուի Բ. Դուռը։ Եթէ վախճանումը անձամբ ստուգել անկարելի ըլլայ, այն ատեն հիւպատոսը կը վստահի տեղական իշխանութեան տուած տեղեկութիւններուն։ Հոգ պիտի տարուի հանգուցելոյն գոյից եւ ստացուածոց պահպանութեան. եւ ի հարկին հիւպատոսը կ'երթայ հանգուցելոյն բնակած քաղաքը կամ թէ փոխանորդ մը կը յղէ հոն վերոյիշեալ կերպաւորութիւնները կատարելու համար։ Օսմանցիի մը վախճանման լուրը անմիջապէս կը տեղեկագրուի Բ. Դրան։ Եթէ վախճանեալը բնակած տեղը ժառանգորդ, կտակակատար գտնուի՝ հիւպատոսը չմիջամտեր բնաւ ժառանգութեան գործին։

Առանց Բ. Դրան արտօնութեան չկրնար վարել վախճա-

ներւոյն ժառանգութիւնը, այսինքն ոչ պահանջները գանձել ոչ գոյքերը վաճառել: Եթէ արտօնութիւն ստանայ գործել կսկսի եւ գանձուած գումարներուն վրայ 2 առ % կը վերապահէ ի հաշիւ կոյսերական գանձուն: Առանձնակի կամ տեղական իշխանութեանց աջակցութեամբ հիւսպատոսը պէտք է այն ատեն պատրաստէ ժառանգութեան վիճակացոյցը (inventaire): Երբ գոյքերուն վրայ դրած կնիքները արձակուին ու տեղւոյն մէջ երբ ժառանգ ու փոխանորդներ չկան՝ հիւսպատոսը կը յանձանցնէ գոյքերը եւ վաճառելի նիւթերը կը վաճառէ յաճրդի, ըսյց կը պահէ այն ասորանքներ եւ կալուածները որոց վաճառումէն թերեւս մնաս մ'ըլլայ վախճանելոյն հետուոր աղբականաց: Որ եւ իցէ արժէք, վաճառումէ գոյացած դրամ՝ աւանդներու յատուկ տոմարին մէջ կ'արձանագրուին:

Վախճանելոյն կարգ մը ծախուց գումարը կը բարձուին վաճառեալ ընչից գումարէն, այդ ծախքերն են, բժիշկի եւ դեղագործի հաշիւ, բնակարանի վարձք, սնունդի, թաղման ծախք, քանչեւրեայի տուրքեր: Ասոնց ամէնը կ'անցնին ժառանգութեան հաշուեցոյցին մէջ: Վերոյիշեալ պարտքերէն զատ եթէ կան ուրիշներ ալ, ժառանգութիւնը կը յանձնուի ժառանգորդներուն կամ ասոնց օրինաւոր փոխանորդներուն որոնք պէտք է ձեռնհաս իշխանութեան կողմանէ ստացած ըլլան օրինաւոր եւ վաւերական թղթեր, արտօնագրեր: Թէ որ վախճանումէն ետքը տարի մը եւ մի օր անցնի եւ ոչ ոք ներկայանայ ժառանգութիւնը պահանջելու՝ հիւսպատոսը պարտաւոր է խմաց տալ իւր գեսպանատան կամ Բ. Դուռը Արտաքին գործոց պաշտօնէին:

Եթէ անչափահաս տղաքներ թողու վախճանեալը եւ տեղւոյն մէջ փոխանորդ չկայ՝ յայնժամ տեղական իշխանութեանց հետ համաձայնութեամբ՝ ըստ Օսմանեան օրինաց հիւսպատոսը կը նշանակէ մի խնամակալ (վասի): Եթէ տեղական օրէնքը կարգիլէ վասի նշանակել՝ հիւսպատոսին անկ է ընդունիլ խնամակալի պաշտօնը եւ ծացուցանել Բ. Դրան: Խնամակալի պաշտօնը կը դադրի տղայոց չափահասութեամբ:

կամ թէ այդ պաշտօնը ունեցողին հրաժարմամբ: Օտար երկրի մէջ խնամակալութիւն ընող անձը նոյն պաշտօնը ստանձնած կը համարուի նաեւ անչափահաս ժառանգորդներու թուրքիոյ մէջ ունեցած շահերուն համար:

Օսմանեան կառավարութիւնը 209 վճարեալ կամ պատուակալ գործակալներ ունի (*) (ընդհանուր հիւպատոս, հիւպատոս, դեր հիւպատոս եւ առեւտրական գործակատար) զանազան երկիրներու մէջ, ինչպէս կ'երեւի հետագայ ցուցակէն.

Անկլիա 40, Իտալիա 40, Յունաստան 19, Սպանիա 19, Ֆրանսա 17. Ռուսիա 14, Գերմանիա 10, Ռումանիա 8, Պարսկաստան 8, Աւստրիա 6, Պէլճիքա 6, Միլացեալ-Նահանգք 6, Հոլանտա 4, Սերպիա 3, Պուլկարիա 3, Շուէտ 2, Բորթուկալ 1, Դանիա 1:

Հիւպատոսարանաց կանոնադրին տրամադրութեանց համեմատ, վճարեալ կամ պատուակալ հիւպատոսք պարտաւոր են իրենց ստացած տուրքին համարժէք մի դրոշմ փակցունել անցագրի, ազգութեան վկայագրի եւ որ եւ իցէ ուրիշ թղթերու վրայ:

(*) Այս պաշտօնէից 14ը Հայազգի են.

Տօմինեան	էֆէնտի	Մալթա,
Ազարեան	»	Դօրֆու,
Տակէս	»	Բէրլա,
Երամ	»	Բաթրաս,
Էտուար	»	Ճէնովա,
Երամ	պէյ	Լիւփօնօ,
Պօղոս Բօրօվիչ	էֆէնտի	Ճիուրճըվօ,
Ստեփան	»	Պրայիլա,
Արթին	»	Թուրնօ-Սէվէրին,
Գրիգոր	»	Բօթի,
Ստեփան Զայեան	»	Ութքիցա,
Զարեհ	»	Վրանիա,
Միքէ	»	Վարնա,
Բուզիկ	»	Զարա,

վեց տեսակ են այս դրոշմաթղթերը .

Մանիչակագոյն՝ 50 դրշ . Դեղին՝ 20 դրշ . Կանաչ՝ 10 դրշ . Կարմիր՝ 5 դրշ . Կապոյտ՝ 20 փարայ . Սեւ՝ ձրի թղթերու համար եւ շատ կը նմանին նամակագրոյմի :

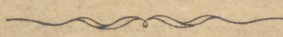
Այն թղթերն որ այդ կանոնական դրոշմը չեն կրեր , ոչ գատարանաց առջեւ եւ ոչ որ եւ իցէ Օսմանեան իշխանութեանց համար վաւերական կրնան համարուիլ : Այս պատուիրանքն զանց ընող հիւսպատոսք պատասխանատու պիտի մնան եւ տուգանք պիտի վճարեն անդրոյժ թղթերու համար :

Ասկէ յառաջ միայն անուղղակի տրոց վարչութիւնն էր որ հիւսպատոսաց կողմանէ տուեալ թղթերու անկանոնութիւնը կը տեղեկագրէր Արտաքին գործոց պաշտօնատան , հետեւապէս կարելի չէր եղած հիւսպատոսները պատժել : Ուստի հարկ եղաւ պատուիրել որ այդ անվաւեր թղթերը չ'ընդունուին եւ ձեռք անցածները յղուին այդ պաշտօնատունը ի պարտ ու պատշաճ տնօրինութիւն :

Մեծ Եպարքոսին հրամանաւ նոյնիմաստ հրահանգներ յղուեցան վիլայեթներուն եւ սոյն որոշումներն հրատակուեցան լրագրի մէջ :

Գոհ պիտի ըլլանք եթէ իմանանք որ օտարաբնակ Օսմանցի Հայերը քիչ շատ կրցան օգտուիլ այս մի քանի տեղեկութիւններէն ինչպէս մենք օգտուիլ կուզենք այս առթէն մաղթելով կատարեալ յաջողութիւն Արեւելեան Տնտեսական Միութեան՝ ոյր հիմնադիրը կը շնորհաւորենք հրապարակաւ իւր յարատեւ ջանիցն համար եւ բարի գործոյն :

Մ . Ն . ՆՈՐԻԿԵԱՆ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

... Խմբագիր Տնտես օգտաշատ Հանդիսի

Ընդ գրոյս կողարկեմ ձեզ մի օրինակ « Ընկերային Նամականի » անուն գրքէն. Այս գիրքը մի քանի երիտասարդներ ընկերութիւն մը կազմելով հրատարակած են, եւ ինչպէս կը տեսնէք Տպագրութիւնը մաքուր, կազմը մաքուր եւ գինն ալ գիւրամատչելի է. այսինքն է Տ գահեկան. գալով պարունակութեանը՝ Ականաւոր անձինք վկայած են թէ, մեր երիտասարդաց խիստ օգտակար է զայն ընթեռնուլ, սակայն 7—8 ամիսներէ ի վեր հազիւ 400 օրինակ ծախուած է:

Արդ՝ կը հաճի՞ք ըսել՝ թէ ինչ ընել պէտք է որ այս գրքին ամբողջ օրինակներն վաճառելով՝ թէ սպասուած արգիւնքն ձեռք բերելու, եւ թէ քաջալերուելով երկրորդ երրորդ մասերու հրատարակութեանն ալ ձեռնարկելու համար:

Ամեն գրավաճառաց քով կը գտնուի.

Կեդրոնատեղին է Պաղտատեան գրատուն:

Յ. Ս. Գ.

Մեք ալ մեր կողմանէ կը վկայենք թէ յիշեալ գրքուկը շատ օգտակար է եւ կը յանձնարարենք զայն յատկապէս մեր զաւակաց ընթերցանութեան. լաւ կընեն մեր երիտասարդները երբ՝ սիրահարական Ռօմաններէ առաջ, լուրջ եւ լիմաստուն գրութեաներու միտ դնեն, որպէս զի իրենց ապագան երեւակայական հաճոյից զոհ չերթայ:

Գրքուկը՝ խիստ գեղեցիկ կազմուած, իր հինգ զրուշի չնչին դնովն շատ աժսն եւ յարմար նուէր մը կրնայ ըլլալ ծնողաց եւ խնամակալութեանց կողմանէ տրուելու համար, ուստի արժանի է որ վարժարանաց Հոգաբարձութիւնները զայն ընտրեն իբրեւ նուէր տղայոց յառաջիկայ պարգեւաւաշխութեանց միջոցին, որով քաջալերած կըլլան միանգամայն այն ազնիւ երիտասարդներն որք այսպիսի ազնիւ հրատարակութեամբ մը օգնել ուզեր են ազգին:

Յ. Ս.

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՓՈՐՁԵՐ

Ա. Փորձ. — Դիր ճրագ մի սեղանին վրայ, եւ դօնեալի շիւ մի ճրագին եւ քո միջեւ այնպէս որ ճրագին բոցը չտեսնաս. երեսուն սանդիմէթրօ հեռաւորութեամբ փչէ շիւին վրայ, ճրագը դիւրութեամբ կը մօրի, վասն զի շիւին շուրջը օդոյ հոսանքներ ձեւանալով իրարու կը հանդպին բոցին մօտ:

Բ. Փորձ. — Փոխանակ միայ՝ առ երկու շիւ դիր քովէ քով մէկ սանդիմէթրօ միջոց թողլով իրարու մէջ. դիր ճրագը ճիշդ այս միջոցին դիմացը եւ դարձեալ երեսուն սանդիմէթրօ հեռաւորութիւն պահելով ճրագին եւ բերնիդ միջեւ, փչէ ուժով բոցին վրայ: Այս անգամ ոչ միայն ճրագը չմարիր, այլ բոցը ծռելով կերկարի դէպ ի վշողին բերանը: Ասոր պատճառն այն է որ օդոյ մի մասը չկարենալով շիւերուն մէջ տեղէն անցնիլ, շիւերուն շուրջը կը դառնայ եւ կը միջ բոցը դէպ ի փչուած կողմը:

1. ՄԻՍԸ ԹԱՐԾ ՊԱՀԵԼՈՒ ՄԻՋՈՅ

Միսը մէկ կամ երկու հօխանոց կտորներու բաժնելով՝ հողէ կամ փայտէ ամանի մէջ դնելու է. լաթով մի ծածկելու ու վրան փայտի ածուխի փշի ցանելու է 4 կամ 5 սանդիմէթրօ բարձրութեամբ: Այս կերպով միսը 10—15 օր անարատ կը պահպանուի մինչեւ իսկ շատ տաք եղանակի մէջ:

2. ՄԱՆԿԱՆՅ ԱԿՈՍՆԵՐԸ ԴԻԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ԲՈՒՍՅՆԵԼՈՒ ՄԻՋՈՅ

Փարիզի Տօքթօս Պուչա կը պատուիրէ հետեւեալ դարմանը գործածել երբ մանկանց ախտները դժուար բուսնին:

Քլօրիտրագ ար քօքային (chlorhydrate de cocaine)	4
Պօրագար սօտիօմ (borate de sodium)	4
Օչարակ տուզաի (կիւլ խաթէմ)	20
Օչարակ խաչխաչի	10

Այս օչարակով մանկան լինաւրը մեղմով չփելու է օրը չորս անգամ:

3. ՄԱԶԵՐՈՒ ԹԵՓԸ ՄԱՔՐԵԼՈՒ ՄԻՋՈՅ

600 կրամ օդի մէջ լուծելով 8 կրամ քաւուր (քեաֆիրի) եւ կամ 600 կրամ գաղջ ջրի մէջ լուծելով 8 կրամ քարալօնադ տը բօթաս (carbonate de potasse) պէտք է անով լուանալ մազերը չաբաթը մէկ կամ երկու անգամ:

4. ՄԵՂՈՒԱՅ ԽԱՅԹՈՒԱՄԻՆ ԴԵՂ

Մեղուի եւ սլիճակի խայթուածը կարելի է անմիջապէս ամօքել կրային ջուր դնելով վէրքին վրայ:

5. ԶՐԱՀԵՂՁ ԱՆՁԱՆՅ ՏՐՈՒԵԼԻՔ ՕԳՆՈՒԹԻՆՆԵՐ

Անգղիոյ մէջ ծով մտնելու եղանակին ամենուրեք յայտարարութիւններ կրնեն՝ ծովը խղդուողները վերահեղանացընելու համար օգտակար տեղեկութիւններ պարունակող.

Նախ ջրահեղձը հանուեցընելով երեսի վրայ պառկեցնելու է, կուրծքին եւ ստամոքսին ներքեւ հագուստները կոյտ մը դնելով եւ խղդուողին թեւը ճակտին ներքեւ՝ այնպէս որ բերանը գետնէն բարձր ըլլայ: Կանակին վրայ բաւական անգամ կոխուելու է որպէս զի ստամոքսին եւ թոքերուն մէջ գտնուած ջուրը պարսլուի:

Այնուհետեւ հեղձեալը կանակին վրայ դարձընելու է, ուսերը հագուստներուն կրթնցընելով, գլուխը յետն ի վայր ծռած եւ ձեռքերը խաչաձեւ ճակտին վրայ դրած: Վերջը ձի հեծնալու պէս ծնդանցն վրայ նստելով խղդուողին կուրծքը երկու կողմանէ միանգամայն ուժով սեղմելու է. ճնշումներ ընելու է նաեւ փորին վրայ եւ կուրծքէն մինչեւ բերանը: Ամեն մէկ վայրկեանի մէջ 8—10 անգամ միեւնոյն գործողութիւնը կանոնաւորապէս կրկնելու է մինչեւ որ գոնէ քիչ մը շնչառութիւնը սկսի: Այս կերպով ապահանեալ օդը դուրս կը վաճուի եւ թարմ օդ թոքերուն մէջ կը մտնէ: Սոյն խնամքները երկար ժամանակ յարատեւելու են:

Երբ սկսի շունչ սալ եւ առնել, զոր շփումներով հիւանդին մարմինը տաքցընել աշխատելէ յետոյ բոլոր վերմակներ

րու մէջ զայն փաթեթելու է: Տաք ջրոյ մէջ քիչ օղի խառնելով ումալ ումալ խմցընելու է, եւ ապա թողլու է որ քնանալով հանգստանայ:

Վերոյգրեալ խնամքները պէտք է անխոնջ շարունակել մինչեւ որ հաստատապէս ստուգուի թէ ամեն ջանք անօգուտ են:

6. ԹՎԹԻ ԿԱՇԻ

Նոր կերպ մը գտնուել է թուղթը փայտի կամ կաշոյ պէս ամուր եւ դիմացկուն ընելու համար: Թղթի չինութեան ատեն խմորին մէջ քլորուիւռ տը գէնգ (chlorure de zenc) կը խառնեն զոր նախ կը լուծեն ջրոյ մէջ. որքան այս նիւթին լուծումն թանձր ըլլայ՝ այնքան թուղթը դիմացկուն կըլլայ: Այս թուղթը կը գործածեն սնտուկներ, սանտրեր, մինչեւ նաւակներ չինելու եւ ձեղուններ ծածկելու: Սովորական թղթի դիմացկունութիւն տալու համար բաւական է թրջել զայն քլորուիւռ տը գէնգ պարունակող ջրոյ մէջ:

ՔՈՍՈՏ ՈՉԽԱՐՆԵՐԸ ԲՈՒԺԵԼՈՒ ԴԵՂ

Սիրելի է ինձ ծառայութիւն մ'ընել մեր ոչխարատէր հողագործաց՝ ոչխարաց քոսին դէմ խիստ ազգու եւ միանգամայն դիւրին դարման մի ցոյց տալով, մանաւանդ որ մօտ ժամանակներս գաւառաց մէջ ամբողջ ոչխարաց հօտեր բորոտութեան ճարակ կըլլան, ժողովուրդը այս հիւանդութեան առաջին առնելու միջոց մը չի գիտնալուն համար:

Բազում կարեւոր փորձերէ յետոյ Ֆրանսացի հողագործ մը հետեւեալ դարմանը գտած է որ կը բաղկանայ ժանգառի եւ ճարպի բաղադրութենէ:

Առ, 1 մաս ժանգառ (ճէնկեառ) եւ 5 մաս ճարպ կամ կարագ եւ կամ այլ իւղային նիւթ մը, լաւ իրար խառնէ, ոչխարի հիւանդոտ կողմը եւ անոր շուրջը գտնուած բուրդը խզելէ վերջը բլթածայր կամ փայտէ գանակով լաւ մը քսէ:

Այս դեղս ամեն տեղ կատարելապէս յաջողած է, (եւ փորձով ստուգուած է թէ 4 քիլոկրամ ժանգառ եւ 12 քիլոկրամ ճարպ կը բաւէ 100 ոչխարէ բաղկացեալ հօտի մը:

Փ. ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ

Երկրագործ

ՄԵՐ ՀԱԿԱՌԱԿՈՐԴՆԵՐՆ

Հետեւեալ յօդուածը՝ չենք գրած Տնտեսի արգոյ բաժանորդաց համար, որք չունին ինչ օգտելու անկից եւ որք իրաւունք ունին պահանջելու որ անձնական խնդիրներով չի լեցնենք մեր թերթը, ինչպէս սովոր են ընել կարգ մը լամբագիրներ։ չենք գրած նաեւ մեր հակառակորդաց համար, քանզի ատոնց արարքը մեր շահուց մընա մը չի պատճառելուն՝ պէտք չունիմք ժամովածառ ըլլալու, այլ գրած ենք իրրեւ հրաւէր եւ զգուշութիւն պատուաւոր լրագրաստաց եւ ծանօթ բարեկամաց ոմանց համար։ Խնդիրն խիստ համառօտ եւ թեթեւ նկարագրած ենք՝ որպէս զի ճանճրոյթ չի պատճառել մեր ընթերցողաց, բայց միանգամայն միջոց տուած ենք՝ որ եթէ ուզեն կարենան խնդրոյն վերահասու ըլլալ իր կատարեալ ճշգրտութեամբ։

Մեր բաժանորդաց մասին, կը յուսամք թէ մենէ գանգատելու տեղի չի պիտի ունենան. զի նախ՝ այս տողերովս կազդարարենք ընթերցանութեան համար իրենց ընելիք ժամանակի կորուստը եւ երկրորդ՝ այս յօդուածիս փոխարէն այսօր 28 էջերով դարձեալ յաւելուած մը կուտանք մեր սովորական 16 էջերուն վրայ, որով —

Այսօրուան Տնտեսը կը բաղկանայ 44 երեսէ։

մենք ահա մեր կողմանէ միշտ կաշխատինք ըստ կարելոյն Տնտեսի ընդարձակութեան, անկ է որ մեր բաժանորդներն ալ աշխատին իրենց կողմանէ Տնտեսի տարածմանը համար, վստահ ըլլալով թէ հետեւանք միշտ իրենց օգտին պիտի նպաստէ։

Մէկ երկու շաբաթ առաջ՝ Տէմիրճիպաշեան եւ Պարոնեան ստորագրութեամբ գրուածներ երեւցան մեզ դէմ, որք ճշմարտութեան եւ արդարութեան որ եւ է նշոյլ մը չունենալով՝ անկողմնակալ ընթերցող մը կրնար գիւրդութեամբ հասկնալ նոցա հեղինակաց ոգին եւ նպատակը, հետեւաբար

այդ գրութիւններ մեզ համար որ եւ է կարեւորութիւն չունէին պատասխանի մը արժանի նկատուելու : Բայց յետոյ ցաւօք տեսանք թէ լուրջ ճանչցուած լրագիրներ, գուցէ անուշադրութեամբ, գործիք կըլլան այդ անձանց, ուստի հարկ դատեցինք նոցա պատուարժան խմբագրապետաց ուղղել յետագայ տողերն :

Օրինաւոր լրագրապետութեան կոչումն ըլլալով ժողովրդեան առաջնորդել, անտարակոյս խմբագրապետներն պատասխանատու են իրենց քարոզած սկզբունքներու արդարութեան եւ հրատարակած լուրերու ճշգրտութեան մասին, հետեւաբար օրինաւոր խմբագրապետի մը պարտականութիւնն է լաւ վերահասու ըլլալ այն ամեն խնդրոց, որք մուտ կը գտնեն իւր լրագրի մէջ, մանաւանդ երբ լրագրապետը օտար ստորագրութեամբ գրութիւն մը կը հիւրընկալէ, պէտք է նախ ճշդէ հեղինակին սկզբունքը եւ ուղղամտութիւնը, քանզի ամեն պարագայի մէջ լրագրի մը պարունակութեան պատիւն ու անպատուութիւնը լրագրապետին կը վերաբերի :

Արդ վերոյիշեալ անձանց կողմանէ մեր անձին եւ Արեւելեան Տնտեսական Միութեան դէմ նիւթուած չարաքանութիւններն հրատարակող լրագրապետք՝ այդ գրութիւններն հիւրընկալելէ առաջ, իրենց լրագրապետական եւ մարդկային պարտականութիւնը չի կատարեցին՝ մենէ որ եւ է բացատրութիւն կամ տեղեկութիւն չի պահանջելով. որով անիրաւութիւն մ'ըրած եղան մեզ եւ թէ հարկւաւոր անձերէ բաղկացեալ պատուարեր Միութեան մը դէմ :

Մեք չենք ուզեր երբեք հաւատալ թէ այդ պատուարժան խմբագրապետներն որ եւ է դիտում ունեցած ըլլան մեզ կամ Միութեան դէմ, այլ՝ ինչպէս որ մեզ բարեկամ խմբագրապետի մը մասին ստուգեցինք, կուզեմք հաւատալ թէ եղելութիւնը երկրորդական պաշտօնէից անհոգութեան հետեւանքն եղած ըլլայ, վասնորոյ իրենց դէմ որ եւ է կանխակալ կարծիք չունենալով, չունենալով նաեւ ընա՛ւ՝ մեր գործքերէն վախճալու որ եւ է կէտ մը, եւ կողմնակից ըլլալով մանաւանդ ամեն օրինաւոր քննադատութեանց, կը հրաւիրեմք ներկայիւս այն եւ ուրիշ ամեն պատուաւոր

Խմբագրապետներն՝ որք կամք կ'ընեն գրել Արեւ. Տնտ. Միութեան վրայ, որ բարեհաճին տեղեկութեանց համար դիմել՝ առ մեզ կամ՝ ուղղակի առ Տեսչութիւն Միութեան, առ Տնօրէն կամ Խնամակալաց ժողովն, վստահ ըլլալով թէ ամենուն կողմանէ ալ մեծ սիրով ընդունելութիւն պիտի գտնեն. առանց սոյն օրինաւոր ճամբուն հետեւելու կարելի չէ ճիշդ տեղեկութիւն ստանալ Արեւ. Տնտ. Միութեան վրայ, որ ամենուն բաց ձեռնարկ մը չէ ընդհանրութեան վերաբերեալ:

Այս առթիւ աւելորդ չեմք համարիր նաեւ քիչ մը բացատրութիւն տալ՝ մեր հակառակորդաց մեզ դէմ ստածած ատեւութեան պատճառներուն վրայ, առանց սակայն զննանելու պատասխանել նոցա գռեհիկ ակնարկութեանց, որք արդահատանաց են միայն արժանի:

Տէմիրնիպաեան էֆ.

Ինչպէս գիտեն մեր ընթերցողներ, Տնտեսի Խմբագրապետութիւնը Եղիա էֆ. Տէմիրնիպաեանի յանձնած էինք ի սկզբանէ. իրեն թէեւ մեծ թոշակ մը չէինք վճարեր բայց համեմատութեամբ, շատ աւելի էր իւր այլ պաշտօններու համար ստացած գումարէն: Վեց ամսուան փորձէ մը յետոյ իրեն հետ անհամաձայն գտնուելով եւ իրեն հետ որ եւ է կապ մը չունենալով, ապրիլ 17 ին իւր վերջին ամսաթիւով վճարեցինք եւ զինքը պաշտօնէ դադարեցուցինք: Եղիա էֆ. գոհ չըլլալով կը պահանջէր նաեւ՝ թէ խօստացած էինք զինքը Տնտեսի շահուն մասնակից ընել եւ թէ այդ շահը եթէ ոչ ներկային, ապագային մէջ անպատճառ պիտի ըլլար. եւ որովհետեւ ինք է եղեր պատճառ Տնտեսի յառաջագիւմութեան, հետեւաբար իրաւունք ունի եղեր ապագայ շահէն, յորմէ մենք կը գրկենք եղեր զինքը յանիրաւի իւր պաշտօնէն դադարեցնելով:

Աւելորդ է ըսել թէ Արեւ. Տնտ. Միութիւնն եղած է միայն Տնտեսի յառաջագիւմութեան շարժառիթը եւ եթէ Եղիա էֆ. այդչափ ազդեցութիւն ունենար անտարակոյս պիտի գործածէր զայն իւր մասնաւոր թերթի տարածմանը

որ հազիւ . . բաժանորդ ունի այսօր . մենք ընդհակառակը շատ պատճառներ ունէինք վախնալու թէ իւր պաշտօնի շարունակութիւնը մեզ համար աննպաստ արդիւնք մը պիտի ունենար ի վերջոյ . ապա թէ ոչ անշուշտ չի պիտի դադրեցնէինք զինքը պաշտօնէ : Չենք ուզեր խօսիլ այն պատճառներու վրայ . որք սոսկ անձնականութեան կը վերաբերին . քանզի չենք ուզեր մտնել անձնական ստորին վիճաբանութեանց մէջ, վասնորոյ մենք կըսենք միայն՝ ինչպէս որ իրեն ըսինք եւ ինչպէս որ ուրիշներն ալ ստուգութեանը վայեցին, թէ մենք այդպիսի խոստում մը չէինք կրնար տուած ըլլալ, այն բացորոշ պատճառին համար, որ Տնտեսը՝ ոչ թէ մեզ այլ Միութեան կը վերաբերեր, եւ մենք առժամանակեայ կերպիւ միայն անոր կարգադրութեան պաշտօնը ստանձնած էինք՝ մինչեւ որ օրինաւոր Տնօրէն-Խմբագրապետ մը գտնուելով նորա պաշտօնը հաստատուի Տնօրէն ժողովոյ կողմանէ . հետեւաբար եթէ երբէք այդպիսի պայման մը դնել հարկ ըլլար, պիտի գործադրուէր տեսչութեան կամ Տնօրէն ժողովոյ կողմանէ, որոց մէջ մենք չունիմք որ եւ է պաշտօն . ասկից զատ՝ ինչպէս լաւ գիտէ Եղիա Էֆ . մենք Տնտեսի գործառնութեանց մէջ որ եւ է անձնական չափ մը չունենալով, եթէ այդպիսի խոստում մը տուած ըլլայինք, պատճառ մը չի կար մեր խոստումը դժեւել իւր զայրոյթը մեր վրայ հրաւիրել . հետեւաբար բոլորովին անիրաւ էին իւր պահանջումներն, որք գուցէ սխալ հասկացողութեան մը հետեւանքն եղած լինին : Եղիա Էֆ . չուզելով այն օր համոզուիլ մեր իրաւացի առարկութեանց, բաժնուեցաւ մենէ վերջին ծայր դժգոհ եւ ատելութեամբ լցեալ : Նա յետոյ ելեր Պաղտատլեան Գարեգին (*) էֆէնտիի գացեր է մեզ դէմ գանգատելու համար, Գարեգին էֆ . եւս յայտնեւ է իրեն թէ իւր պահանջումը օրինաւոր չէ, ըստ որում Տնտեսի համար որ եւ է պայմանադրութիւն Տնօրէն ժողովոյ կը պատկանի . բայց խոստացեր է միանգամայն մեզ տեսնել, ինչպէս որ երկու օր վերջը գրասենեակ գալով զարմանօք իմացաւ ամբողջ եղելութիւնը, բայց գժտութեանց տեղի չի տալու հա-

(*) Անդամ Տնօրէն ժողովոյ :

մար խնդրեց մենէ՛ որ եթէ նոյն իսկ Տնտեսի պիւսճհեմ չի ներէ, գոնէ մենք մեր գրպանէն հաճինք երեք ամսականի գումար մը եւս վճարել: Չենք սիրեր մերժել այն բարեկամական առաջարկութիւնք՝ որք կարելի են գործադրել, ուստի ընդունեցինք մեր բարեկամին խնդիրքը առանց որեւէ դիտողութեան առանց հաշուելու Զատիկի առթիւ աւելորդ վճարուած մէկ ամսականը: Եղիա էֆ. գոհ չըլլալով նաեւ այս կարգադրութենէն Բէշեան Բիւզանդէֆէնտիի դիմեր է մեզ դէմ սպառնալիքներ ընելու, Բէշեան էֆ. եւս գալով եւ խընդրոյն տեղեկանալով օրինաւոր գտաւ Պաղտաալեան էֆէնտիի առաջարկութիւնը եւ խնդրեց որ զայն գործադրենք. ինչպէս որ գործադրեցինք:

Եղիա էֆ. Տէմիրճիպաշեանի հետ մեր ունեցած վէճի համառօտ նկարագրութիւնն ընելէ յետոյ պէտք է յաւելցնեմք թէ ասկեց դուրս իրեն հետ որեւէ անձնական կամ ժողովրդային գործ մը երբեք չեմք ունեցած. եւ թէ մինչեւ այն թուականին՝ ըստ իւր բազում հրապարակային եւ մասնաւոր վկայութեանց որք մեր քով կը գտնուին եւ որոց մէջ Եղիա էֆ. մեզ համար ամեն բարեմասնութիւններ չուայլած է. մենք ամենալաւ մարդ մ'էինք, իսկ այն թուականէն ասդին ամենէն անիրաւ մարդն աշխարհի: Ահա վարմունք, ահա սլըզբունք «Թող ընթերցողն ինքնիրեն դատէ ինչպէս որ կուզէ. ոսկայն մենք պէտք է Եղիա էֆ. Տէմիրճիպաշեանի յիշեցնենք թէ՛ նա բազում տարիներէ ի վեր զմեզ կը ճանչէր անհատապէս եւ մանաւանդ ժողովրդային գործոց աղագաւ, ուստի պէտք էր գիտնալ թէ մենք՝ ժողովրդային կամ ընդհանրական գործոց մէջ չեմք ներած երբէք որ զեղծում տեղի ունենայ, չեմք ներած երբէք որ պաշտօնեայ մը վարձ ստանալով անհոգ գտնուի իւր պարտականութեանց մէջ, ով որ ալ ըլլայ այդ պաշտօնեայն, եւ թէ այսպիսի պարագայից մէջ չեմք սորված երբէք զիջում ընել բարեկամաց եւ ոչ երկնչիլ թըշնամեաց սպառնալիքներէ. եւ այս ընթացքով միայն կարող եղած եմք միշտ յաղթել մեր դէմի դժուարութեանց:

Պարոնեան էֆ.

Դալով Պարոնեան էֆէնտիի. իրեն հետ ունեցած յարա-

բերութիւնն իս տւելի նուազ եղած է . Պաղտատեան Գարեգին էֆէնտիի յանձնարարութեամբ քանի մը անգամ մեզ ներկայացաւ Միութեան գործոց մէջ պաշտօն մը գտնելու յուսով : Մենք՝ հասկնալով որ ամսական 10-15 ոսկիի պէտք ունի եւ գիտնալով որ Միութիւնը չտա տւելի համեստ ամսականաւ պատուական պաշտօնեայնէր ունի արդէն , բնականաբար չէինք կարող իրեն համար որ եւ է առաջարկութիւն մ'ընել Տնօրէն ժողովոյ , վասնորոյ ստիպուեցանք իրեն մերժողական պատասխան տալու : Ինչպէս կ'երեւայ , թէ մինչեւ այն ատեն մենք աղէկ մարդ էինք եւ Միութեան գործերն ալ լաւ էին . բայց յետ այնորիկ Պարոնեան էֆ . մտածելով՝ վերահասու եղեր է թէ գործի մը՝ ժողովրդեան համար օգտակար կամ վնասակար ըլլալը իր անձէն կախումն ունի , եւ հետեւցուցեր է թէ ինչ որ իրեն օգտակար չէ պէտք է վնասակար ըլլայ ժողովրդեան համար (այս է ճիշդ իր սկզբունքը , զոր յայտներ է մեզ հակառակ գրելու տենչանքէն հրապուրեալ) , վասնորոյ նախ յարձակեր է մեզ դէմ , բայց իր նեւերն անգորդ տնուեցելով երկրորդ անգամ կրկին յարձակեր է բռնուն զօրութեամբ , եւ տպագրական սխալի մը օժիքէն բռնելով փայլեցուցեր է իւր տասնեօթամեայ գրական տաղանդը հայերէն ալբապետի կիրառութեան մէջ . եւ այս յաղթանակի վրայ աւելցնելով նաեւ իր անշահախնդի մարդասիրութիւնը , ցոյց տուեր է Արեւ . Տնտ . Միութեան քերի կողմերը :

Մեք՝ ծաղրաբանութեան արհեստին մէջ վարժութիւն չունենալով իրեն կը թողումք աստարէզը . բայց երբ ինք տասնեօթ տարեկան խմբագիր եւ ամենայնի հմուտ կը ձեւանայ , իրաւունք կուտայ մեզ որ մենք ալ իրեն ուղղեմք մեր կողմանէ հետեւեալ հարցումները :

—Արդեօք Պարոնեան էֆ . չի՞ գիտեր՝ թէ Պոլսոյ մէջ կապրինք , ուր բարեխնամ կառավարութեան աչքը անընդհատ կը հսկէ ամեն բանի վրայ եւ ուր չը կրնար թոյլ տրուիլ ոչ մի ձեռնարկութեան՝ որ օրինաց հակառակ կամ ժողովրդեան օգտին աննպաստ դատուի :

—Զի՞գիտեր , որ Արեւ . Տնտ . Միութիւնը կը շարունակուի տարբուկէսէ ի վեր՝ իրեն յատուկ բազմատարած թերթ մ'ալ

ունենալով, Միութիւն մը որ իր մէջ կը պարունակէ անխտիր ամեն կրօնքէ եւ ամեն դասակարգէ մարդիկ. զօր օրինակ՝ Տէրութեան բարձր պաշտօնեաներ եւ համբաւաւոր օրէնսգէտներ՝ որք Տէրութեան եւ Միութեան օրէնքներն Պարոնեան էֆէնտիէ սովբելու կարօտ չեն, երեւելի երկրաշարժներ՝ որք իրենց գնելիք տեղերուն վրայ ինչպէս տուն չինելու է իրեն չեն հարցներ, մեծանուն բժիշկներ՝ որք օգի աղեկութեան կամ գէշութեան խնդիրը իրեն չեն ձգեր. իմաստուն սեղանաւորներ՝ որք իրենց առած դրամի հաշիւը իրմէն չեն փնտռեր. փորձառու վաճառականներ՝ որք իրենց գիացած անձանց վրայ իրմէն տեղեկութիւն չեն սպասէր, տնտեսագէտ խանութպաններ եւ հմուտ արհեստաւորներ՝ եւայլն եւայլն, որոց անուանց ընդհանուր ցուցակը հրատարակուած է եւ որք իրենց անձնական առեւտուրին համար ուրիշ խրատուց պէտք չունին:

— Զիգիտեր կըսեմք, Պարոնեան էֆ. թէ այս ծախու հանուած տեղերը իւր Ազգին կը պատկանին եւ թէ Ազգը ամենամեծ օգուտ մը պիտի ունենայ անոնցմէ.

— Զիգիտեր, որ երբ այս տեղերը չենքերով ճոխանան Տէրութեան կարեւոր եկամուտ մը պիտի աւելնայ.

— Վերջապէս կը հարցնեմք իրեն. միթէ չիգիտեր, թէ այս տեղերը Պէզմի Ալէմ վալիտէ Սուլթան հիւանդանոցի վաքֆին կը վերաբերին, որ մեր առատագութ կայսեր բարեյիշատակ հօրը՝ մեծին Սուլթան Մէճիտ Խանի կայսերական գերդաստանին մէկ շնորհն է եւ թէ կայսերական բարեգործական հաստատութեանց Միւթէվէլլին նոյն ինքն էվքաֆի վսեմ. Նախարարն է, որ պաշտօն ունի վաքֆներու եկամուտը արգելաւորել, ուստի եւ բնականաբար մեր տեղերուն գարգանալու հոգը իրեն կը վերաբերի:

Եթէ Պարոնեան էֆ. այս ամենը չիգիտեր եւ չիգիտնալով կը գրէ. լաւ կընէ որ այլեւս գրելու զգուշանայ եւ իրեն ուրիշ զբաղմունք մը փնտռէ. իսկ եթէ գիտէ եւ գիտնալով կը գրէ, ուրեմն թող գիտնայ նաեւ որ իր փնտռածը մեր դուռը չիկայ, վասնորոյ մենք չենք կրնար՝ այլ գուցէ ընդհ. դատախազը կարենայ օր մը գինքը գոհ ընել:

Զիվէր-Պէյ-խան, Յունիս 1887

Յ. ԱՐՇԱԿ

ՊԻՏԱՆԻ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ

Սոյն վերնագրին տակ՝ տնտեսական, առեւտրական, դպրոցական, տնական, օրինական եւայլ պիտանի խնդրոց վերաբերեալ հարցումներ հանդէսիս մէջ հրատարակել որոշած ըլլալով, յօժարութեամբ պիտ' ընդունիմք մեր բաժանորդաց կողմանէ մեզ ուղղուած այս տեսակ հարցումներն, ինչպէս եւ այդ հարցմանց տրուած պատասխաններն: Հարցմունք թէ պատասխանիք պէտք է համառօտ ըլլան եւ պարզ լեզուաւ գրուած. հրատարակութեան արժանի չը համարուած գրութիւնք եւ չեն դարձուիր:

26. Ա. Արդեգեան ջրհորի բացման համար՝ առանց արհեստաւորի ներկայութեան, այլ մարդիկ կրնան գործել արհեստագիտին դրաւոր հրահանգովն:

Բ. Արդեգեան ջրհոր բանալու յատկացեալ գործիք քանի՞ հատ են, եւ զանոնք ի՞նչ գնով կարելի է ստանալ ի Պոլիս:

Գ. Բացուած ծակին իւրաքանչիւր մէթրին համար որչափ ծախս կ'երթայ՝ եթէ տախտակեայ լինի խողովակը եւ որչափ երբ կապարեայ կամ երկաթեայ:

Վ. Կ. ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ

27. Եփրատ գետը կը հոսի 270 կանգուն ցածութեամբ մեր դաշտերէն. արդ՝

Ա. Կրնանք գետէն վեր առնուլ ջուրը՝ որ միջին արագութեամբ կը հոսի, մինչեւ նոյն բարձրութիւն:

Բ. Մինչեւ սր քանակութեամբ ջուր կարելի է վեր առնուլ (մեզ պէտք ըլլալիքն է 1 մէթր լայնութեամբ հոսող առուակ մը):

Գ. Ի՞նչ տեսակ եւ քանի հատ ջրհաններ պէտք են առայս եւ ինչ են անոնց գիներն ի Պոլիս:

Դ. Արդեգեան ջրհորի հետ բաղդատմամբ կարելի՞ է ածան լինել այս ձեւն:

Այս խնդիրներն մեր երկրին հողագործական ճարտարութեան մասին ամենակենսական լինելով պատասխանողը կը բարեհաճի՞ արդեօք նաեւ խորհրդակցութիւն մը շնորհել:

Վ. Կ. ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ

28. Ամենօրեայ գլխացաւի համար ի՞նչ պէտք է գործածել իւրեքս

ՄԱՐՏԻՐՈՍ Կ. ԷՕԲՍԻԶԵԱՆ

29. Հում կաթ խմելն առաւօտները, օգտակար է թէ ոչ:

ԿԱՐՕ

30. Ճաշէն անմիջապէս յետոյ, չըջագայե՞լ թէ հանգիստ
տունել պէտք է:

Տրապիզոն

ԿԱՐՕ

ՏՆՏԵՍԻ ԲԱՐԵԿԱՄՔ

Տնտեսի հրատարակութիւնը սոսկ մարդասիրական գործ մ'ըլլալուն՝ անոր օգնելն ալ մարդասիրութիւն է. վասնորոյ միշտ շնորհակալութեամբ պիտի հրատարակենք անուններն այն պատուական անձանց, որք կը բարեհաճին օգնել մեր թերթի տարածմանը, նախորդներուն պէս՝ այսօր ալ, դո՛ւ հունակութեամբ կը հրատարակեմք հետեւեալ ցանկն:

Արապեան	Սարգիս	էֆէնտի
Արսլանեան	Վ. Կ.	»
Գաեաեան	Յ. Թ.	»
Թապիպեան	Յովհաննէս	պէյ
Մէրհամէթճեան	Յարութիւն	էֆէնտի
Վէմեան	Մարկոս	»
Քիւրքճեան	Միհրան	» որ Տնտեսի

Համար իւր ըրած բազում օգնութիւններէն ի դատ այս անգամ Սմասիոյ եւ Տրապիզոնի գործակալութիւններն ալ անձնուիրաբար ստանձնեց:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ԹԻԻ 22 ՀԱՐՑՄԱՆ

Շաքարի հիւանդութիւնը բուժելի է բնական բժշկութեան միջոցներով: Շաքարը կը գոյանայ անմարսելի նիւթերէն. վասն որոյ բժշկութիւնն ալ կախումն ունի մարտերու կարողութեան զօրանալէն: Կերակուրի խիստ պահեցողութիւն պէտք է, եւ մանր աղայոյ տրուածին նման ուտեստ:

ՓԻԻՐՍ ՀԱՌԻՍ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ԹԻԻ 24 ՀԱՐՑԱՆ

Ոտքին կոշտերը անհետացնելու համար ահաւասիկ նոր
դեղ մը :

Փոսիոր	1	կրամ
Շուշմայի իւղ (սուսամ եաղը)	200	»
Դեղին մեղրամոմ	30	»

Շիշի մը մէջ կշռելով դիր շուշմայի իւղը, որուն մէջ լից
արագութեամբ փոսիորը եւ շիշը տաք ջրոյ մէջ դիր որպէս
զի փոսիորը լուծուի : Յետոյ մեղրամոմը հալեցուր եւ թոշ
որ քիչ մը պաղի : Լից իւղը կէս պաղած մեղրամոմին վրայ
եւ անմիջապէս փոքրիկ խողովակներու մէջ պարպելով՝ բե-
րանները լաւ մի գոցէ : Գործածելու եղանակն հետեւեալն է :

Կոշտին վրայ թաղեայ (քէչէ) կըր օղակներ փակցնելով,
մէջտեղի ծակը վերագրեալ դեղով լեցնելու եւ դիպակի (ճան-
ֆէս) կտորով մի ծածկելու է : Այս գործողութիւնը պէտք է
առաւօտուն ընել, երեկոյին ոտքը տաք ջուր դնելով՝ կոշտին
կաղղացած մի մասը հանելու եւ այսպէս շարունակելու է
մինչեւ որ կոշտը բոլորովին անհետանայ :

Ուրիշ դեղ մը եւս կայ որ նմանապէս լաւ կը յաջողի եւ
զոր վրձինով կոշտին վրայ քսելու է : Ասի կը բաղկանայ հե-
տեւեալ նիւթերէ .

Ասիտ սալիսիլիք (acid salicylique)	10
Վենետիկի թիրեմէնթին	5
Ասիտ սաէթիք քօնսանթրէ (acide acetique concentré)	5
Քօլօսիօն (collodion)	80

ՆԱՄԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Յ. Թ. Գ. Մարտիւլան. Ներողամիտ եղիք որ Ձեր քանի
նամակներն անպատասխանի մնացեր են նախկին Տնօրէնի օ-
րով եւ Ձեր գտած բաժանորդագրութիւններն չեն արձա-

նազգրուած, պատճառն է նախանձ խմբագրապետական, ինչպէս որ դուք ալ կը յիշէք Ձեր նամակին մէջ՝ թէ Տնտեսներն ինչպէս եւ Երկրագունտներն չէք ստացած. սակայն Գրական շարժումը Ձեզ կը զրկուի եղեր կանոնաւորապէս: Յարգ. Ձեր ստացած 1 օրինակէն զատ այս անգամ 14 օրինակ եւս զրկուեցաւ 7 թիւէն սկսեալ, նոյնպէս՝ 5 ի Հաճը գիւղ, 5 ի Վէզիր քէօրըրիւ, 5 յՕռտու եւ Գյւմաւսիա, ամենքն ալ 7 թիւէն սկսեալ, շնորհակալ ենք մասնաւորապէս Ձեր բազմաթիւն աջակցութեան համար:

Խ. Կ. Մ. Իւնիա. Ձեզ համար թիւ 2 զրկեցինք այս անգամ. իսկ Ս. Դ. հասցէին ամբողջ թիւերն սկիզբէն:

Մ. Ք. Սամսոն. Մեծ շնորհակալութիւն Ձեր բազում օգնութեանց եւ շնորհաւորութեան համար. 1, 2, 3, 4 թիւերէն 10 տկան հատ, 5/6 թիւէն 4 հատ, 7, 8 թիւերէն մէկ մէկ հատ եւ ներկայ թիւէն 15 հատ զրկելով հաշիւնիդ ճշգրտած կըլլայ: Մ. Ա. հասցէին 5 թիւերն ալ այս անգամ Ձեզ կը զրկուին:

Ն. Թ. Սեբաստիա. Առինք վեցամսեայ բաժանորդագրութեան գրամը եւ առաջին թիւէն զրկեցինք:

Յ. Գ. Փ. Զմիւռնիա. Ներկայիս հետ կը զրկուին Ձեր նախկին թիւերն, նոյնպէս եւ նոր բաժանորդաց թիւերն: Շատ շնորհակալ ենք Ձեր առաջարկութեան համար, բայց չենք կրնար նամակագրութիւն կամ որ եւ է պարտականութիւն ստանձնել, կը հրատարակենք մեզ յարմար եկած գրութիւններն երբ ստանանք: Ձեր նամակը չառած՝ վեցամսեայ բաժանորդագիր մը զրկուած էր զոր պէտք չէ վճարէք:

Մ Ա Ն Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Մանկութիւնը ոչ միայն աղամանդ մ'է զոր յղիել հարկ է, այլ նաեւ յաւիտեակ տունի մ'է կարօտ մշակութեան: Ինչպէս մատղաշ որթի մի ճիւղ, մանկին բուխ սիրտը իւր

շուրջը գտնուողաց հետ կը կապուի. ամենուրեք իւր տկա-
րութեան նեցուկ կը լինաւ, եւ թեւերը բաց՝ վստահու-
թեամբ կը դիմէ անոնց որք իրեն կը մերձենան:

Ենողաց պարտքն է ուղղել մանկանց սրտին նորածին
զգացումներն, եւ այս է հինն ընտանեկան դաստիարակու-
թեան: Երանի՛ այն հօրը որ իւր բազկաց մէջ գրկէ իւր զա-
ւակը, որ իւր կրծին վրայ կը տաքցընէ զնա, կը հսկէ գի-
շեր ցերեկ նորա քով եւ եռանդուն աղօթիւք կ'օրհնէ զնա:

Հայրեր, մի լքանէք ձեր մանկանց որոցը, սիրեցէք զայն
եւ թոյլ տուէք որ ձեր զաւակունք սիրեն զձեզ:

Մեծերը աւելի պէտք ունին մանկանց քան թէ մանուկ-
ները մեծերուն: Մանկութիւնը՝ անմեղութեան եւ երկնային
գթութեան գրողն է կրէ. մանկութիւնը սիրոյ եւ ներողու-
թեան համբոյր մ'է:

Մանուկը մեր տան հանապազօրեայ եւ օրհնեալ հացն է,
մեր բնակարանին սլաշտսանն է: Միթէ՛ բանաստեղծք միայն
կարող են ըմբռնել թէ ինչ խորհրդաւոր ոյժ եւ ինչ շնորհաց
հոսանքներ կան մանկանց ընկերակցութեան մէջ: Այս ան-
մեղ արարածներուն մերձենալու համար միթէ՛ պէտք է սուրբ
կամ բանաստեղծ լինիլ: Որոցը պանդուխտներու եւ ամեն
աղքաց մոգերու օթեւանն եղած է միշտ. անմեղի մի ծը-
նունդն նկատած են միշտ իբրեւ երկնային լոյս: Մանկանց
երկնքէն իջնալը տեսնելով, կը յուսանք մենք ալ յերկինս
ամբառնալ:

Մեր զաւակունքը՝ քաջագործութեանց կամ մեծամեծ
անձնութիւնութեանց համար չենք պատրաստեր, այլ գոհ պի-
տի լինիմք եթէ նոքա յաջողութիւն գտնեն եւ բարորու-
թիւն վայելեն: Այս սկզբունքով ամեն զոհողութիւն կընեմք,
բայց միայն արտաքին երեւոյթին համար: Եթէ մեր զաւա-
կաց հաղուստի զարգարանքն անյարմար, եթէ ընկերու-
թեան մէջ նոցա վարմունքն անսովոր լինի, խստիւ կը կըշ-
տամբեմք զիրենք, բայց յաճախ աչք գոցեմք եթէ մարդա-
սիրութեան եւ բարեսրտութեան դէմ մեղանշեն: Սպարտա-
ցւոց նման՝ յանցանքը չեմք դատապարտեր. այլ յանցանքն
ծածկելու անյաջողութիւնը կը պատժեմք: Նախամեծար կը

Համարիմք ճարպիկ մեղսապարտը քան առաքինի սխալականն : Որպիսի կոյր առաջնորդներ եմք որ զմեղուկս քամեմք եւ զուխտս կլանեմք . ուստի ոչ խիստ ըլլանք փոքր պակասութեանց համար եւ ոչ թոյլ եւ անփոյթ այն մեծամեծ բայց ծածուկ յանցանաց համար որ մեր անձնասիրութիւնը չողորթեն :

Չբռնանամք մեր զաւակաց բնաւորութեան վրայ . ինչ որ այսօր կարելի չէ , վաղն ալ նոյնը պիտի լինի : Մանկութիւնը տկար է , առանձնութենէ կը խորշի . մանկութիւնը ծարաւի է բարեկամութեան : Պէտք է տամք մեր զաւակաց բարեկամ մի , ինչպէս նեցուկ կըտամք մատաղ ծառոց : Լաւ բարեկամի ընտրութիւնն դաստիարակութեան մասն է : Առաջին բարեկամութիւնը շատ անգամ նոցա կենաց վրայ կիշխէ մինչեւ ցմահ : Սակայն պէտք չէ մեր զաւակաց բարեկամի ընտրութեան մասին ստիպում բանեցընեմք : Բաւ է միայն պատրաստել նոցա սիրտն եւ համակրական զգացումներն զարթուցանել : Տղայք իրենց ընտրութեան մէջ քիչ անգամ կը սխալին :

Յիմարութիւն է յուսալ թէ չար կրքերը յերեւան չափտի ելլեն : Յիմարութիւն է սովբեցընել կրքերը գաղտնի պահել : Ինչպէս թունաւոր բոյսերը՝ մեղքը կաճի ծածուկ եւ մութ տեղուանք : Մեղքը սքողելն՝ զայն հաստատել կը նշանակէ : Մեղքը ի լոյս հանելով՝ զայն կըսպաննեմք : Չեմք կրնար արգելուլ որ մեր զաւակաց սրտին մէջ գտնուած որոմն չծլի . պէտք է որ աճի բայց մեր աչքին առջեւ՝ եթէ չեմք ուղեր որ գաղտնապէս բողբոջի :

Մանկութիւնը անբան արարածոց նման միայն հացիւ չապրիր . մանկութիւնը հրեշտակաց պէս լոյս ծծել կուզէ , մոռցածին գաղափարներով եւ բանաստեղծութեամբ կը սնանի : Մեր տղայոց տրուած արդի դաստիարակութիւնը շատ նիւթական եւ կոշտ է որ կը փթացընէ նոցա զգացմանց սրբութիւնը եւ ճաշակին փափկութիւնը :

Մանկանց զուարթութիւնը անարատ պահելու է , զի այն պիտի լինի ոյժ կատարեալ հասակին եւ մխիթարութիւն ծերութեան մէջ : Բարեկեցիկ տղայք՝ ապագային մտորդի եւ մարդկութեան զիւցազուներն են :

Հայրական սրտէն ըզխած պայծառ ջրով նոցա ծարաւն յագեցընեմք: Զանամք որ նոցա հոգին բացուի բարեկամութեան, գթածութեան եւ ուրախութեան: Համոզեմք զիրենք թէ առաքինութիւնը ոչ ստուեր մ'է, եւ երջանկութիւնը ոչ ցնորք մ'է: Աշխատիմք այս տկար էակաց լուծը քաղցր եւ բեռը թեթեւ ընել: Այսպէս պատրաստեալ մեր տղայք պիտի մտնեն յասպարէզ կենաց ոչ նախանձեւով իրբեւ իրերիմ ուրիշի երջանկութեան վրայ, այլ պաշտպանելով իրբեւ հաւատարիմ պահապան՝ հայրենական բնակարանը եւ որրոցին խաղաղութիւնը:

Կը պաշտպանեմք այն բանը որուն արժէք կըտամք, բայց կը մեռնիմք այն բանին համար զոր կը սիրեմք: Ուրեմն տամք մեր զաւակաց այն բաները որ կրնան սիրուիլ եւ որ նոցա հիացումն եւ եռանդն պատճառեն: Նա որ կենաց կուոյն մէջ կը թուլանայ, նա որ իւր ծառայութիւններն սակարկէ, նա իւր մանկութեան ժամանակ առաքինութեան համը առած չէ եւ բարեգործութեան ուրախութիւնը ճաշակած չէ: Ամեն հասակ՝ յաջորդին տիպար եւ նախազուշակն է: Ինչ որ լինի մանկութիւն, նոյնը պիտի լինի երկուստարդութիւնն:

Թողունք մանկութեան վայելել իւր ուրախութիւններն եւ զմայլումներն, եւ չըլլայ որ անձնասիրական հաշիւներով եւ փառասէր զգացումներով, յափշտակեմք նոցա անմեղ հաճոյքները, զի այն ամեն ուրախութիւն եւ երջանկութիւն յորմէ կը գրկեմք մեր զաւակունքը՝ սուգ եւ կսկիծ դառնան մեզ համար:

Մ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ՅՈՒՑԱԿ

Արեւելեան Տնտեսական Միութեան բաժանորդաց կողմանէ 1887 մայիս 11է մինչեւ յունիս 6 (Միութեան կազմակերպութեան Բ. տարւոյ 10^{րդ} շաբաթէն մինչեւ 13^{րդ} շաբաթուան վերջը) տեղի ունեցած չորս շաբաթական վճարմանց, որոց ընդհանուր գումարն՝ ինչսկէս կը տեսնուի, եղած է 19550 շրշ:

ቅዝ ጠፍሏል	ሊከሰት ጊዜ	ቅዝ ጠፍሏል	ሊከሰት ጊዜ	ቅዝ ጠፍሏል	ሊከሰት ጊዜ	ቅዝ ጠፍሏል	ሊከሰት ጊዜ	ቅዝ ጠፍሏል	ሊከሰት ጊዜ
2	40	90	20	194	50	292	40	386	80
5	60	92	20	196	60	294	120	387	50
4	80	95	40	197	20	296	20	389	60
5	50	94	20	201	40	297	40	390	80
9	60	95	20	203	100	298	100	394	40
10	190	102	110	208	20	301	450	395	20
15	80	105	110	210	100	312	50	400	100
14	80	104	100	215	2100	314	40	407	60
16	200	105	50	216	2100	315	40	408	20
21	60	106	60	217	2100	318	40	409	20
25	40	115	60	218	50	319	40	410	20
24	40	117	40	220	60	321	20	411	20
31	100	118	10	221	60	325	60	412	50
32	40	120	80	222	60	324	50	415	20
34	40	122	40	225	50	327	40	414	100
35	50	125	200	225	50	328	40	415	40
36	50	124	150	226	50	331	20	418	40
39	40	126	80	231	10	355	50	419	40
42	40	127	20	236	10	354	40	421	80
45	20	150	60	241	20	357	40	422	40
46	20	152	70	242	100	358	40	425	40
48	20	158	120	245	20	359	100	424	60
49	40	159	50	246	40	342	60	425	60
50	40	141	160	250	80	344	40	426	60
52	20	147	50	251	80	345	190	427	140
54	80	155	60	252	100	346	170	429	20
56	50	157	60	255	50	347	40	450	90
57	50	161	40	255	60	348	60	451	20
59	80	163	60	257	20	351	20	452	60
61	40	164	40	264	10	352	40	455	60
65	50	165	40	266	80	354	40	454	60
65	20	166	20	267	60	357	80	455	20
66	60	170	150	270	160	361	40	456	20
67	20	171	10	272	100	365	340	457	20
68	20	177	40	275	20	364	80	458	20
69	60	178	60	275	120	366	120	440	40
70	40	182	60	276	60	367	80	442	20
75	100	185	20	277	20	372	460	445	20
79	40	184	60	281	50	374	190	444	40
80	100	186	40	282	40	375	40	447	20
81	50	187	20	286	50	377	50		
85	110	190	40	287	110	379	70		19550
85	80	191	40	290	40	384	110		
87	120	192	40	291	80	385	90		

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Նախկին տնօրէն-խմբագրապետի օրով զաւառներէն Տնտեսի բաժանորդ գրուելու համար եկած առաջարկութիւնք մենէ պահուեր են եղեր՝ թերեւս մեր թերթի տարածման արգելք ըլլալու մտօք, սակայն յետոյ բարեկամաց շնորհիւ 40ի չափ բաժանորդ գրուիլ ուզողներու հասցէներն ստուգելով իրենց թերթերն իսկոյն ղրկեցինք. ուստի ներկայիւս կը ծանուցանեմք որ եթէ ուրիշ այնպիսիներ ալ գտնուին, բարեհաճին մեզ իմացնել նամակաւ, որ պէտք եղածն տնօրինեմք:

Այս առթիւ կը ծանուցանեմք նաեւ թէ Տնտեսի 2 թիւն կրկին տպագրուած է, զոր պիտի կրնան ստանալ ամեն այն բաժանորդներ, որք առաջին թիւէն ստորագրուած բայց 2 թիւն չեն ընդունած:

Սխալմունք տեղի չունենալու համար պէտք է կրկնեմք թէ

Յետ այսորիկ ՏՆՏԵՍԻ վերաբերեալ ամեն գրութիւնք պէտք է ուղղուն հետեւեալ հասցէին,

Ա.Ռ.

Տնօրինութիւն ՏՆՏԵՍ ամսագրի

Քիւրէկհիլէր, Զիվէր-Պէյ-խան, քիւ 14, Ղալաթիա

ΥΠΟΥΣΑΛΕΓΓΟΜΕΝΟΝ

Administration de la Revue «DENDESS»

Zivér Bey-Han, N. 14. Galata.

CONSTANTINOPLE